

CAMPINIA

driemaandelijke uitgave van het
Streekarchief
Regio Eindhoven Kempenland

20e jaargang, nr. 76

januari 1990

Redactie-adres: Streekarchief Regio Eindhoven Kempenland
Rayondepot Oirschot
Postbus 144, 5688 ZJ Oirschot

INHOUD

Redactie en informatie: H. Mijland en J. Suijkerbuijk
telefoon 04997 - 75245

Abonnementen, losse nummers:

Voor 1990 bedraagt de abonnementsprijs f 18, — per jaar, inclusief verzendkosten en administratie.

Deze kosten zijn te voldoen, ná ontvangst van de acceptgiro, op postbanknummer 47.16.46 ten name van Streekarchief Regio Eindhoven Kempenland te Eindhoven, onder vermelding van "Campinia".

De prijs van losse nummers van de lopende jaargang bedraagt f 4,50.

Ook nummers van voorgaande jaargangen zijn bij de redactie te bestellen tegen een daarvoor geldende vergoeding.

Indien opzegging van het abonnement niet schriftelijk is medegedeeld vóór 1 december van de lopende jaargang, wordt het abonnement automatisch verlengd.

Copyright: Streekarchief Regio Eindhoven Kempenland
Overname van artikelen of gedeelten daaruit dient U schriftelijk aan te vragen bij de redactie.

Lay-out en drukwerk:
Maras Drukkerij, Middelbeers.

ISSN 0166-6959
Omslag: gedeelte uit de kaart Ducatus Brabantiae
van Jacob van Deventer, uit 1558.

- I. Oirschot kocht zijn grenzen
door J. Lijten
- II. Stamlijst Legius
door N. van Cuijck
- III. Kempische curiosa 10
Rooy - en Oirschot-kermis
door J. Lijten
- IV. Huizen en hun bewoners te Oirschot van de
zeventiende tot de twintigste eeuw
door C. Scholten
63. Markt 11 (sectie F 4244)

I. OIRSCHOT KOCHT ZIJN GRENZEN

door J. Lijten

Ofschoon gemeentegrenzen en jurisdictiegrenzen op een afzonderlijk vlak liggen en dus niet behoeven samen te vallen,¹⁾ zijn in feite de negentiende-eeuwse gemeentegrenzen dikwijls gebaseerd op de oude gemeentegrenzen. Zo heeft Oirschot in de loop der tijden de ongecultiveerde gronden 'gekocht', die later grotendeels de grenzen van de gemeenten Oirschot en Best zouden bepalen. Deze ongecultiveerde gronden werden door de hertog of zijn daartoe bevoegde ambtenaar aan de inwoners van de oude schepenbank van Oirschot uitgegeven in acht percelen.²⁾ Aan de hand van de oude uitgifte-akten zullen wij trachten verschillende gemeenten zo accuraat mogelijk te localiseren. Dit is echter in het Oirschotse geval uitzonderlijk moeilijk, omdat in de meeste uitgiften de grenzen zo summier worden aangegeven en dan nog dikwijls door namen, die nu niet meer bekend zijn, dat alleen op deze basis de betreffende gemeente slechts met moeite en soms slechts gissenderwijze en bij benadering te localiseren is.

De duidelijkste gemeentegrensoomschrijving is de rondgaande lijn, die op het punt van uitgang terugkomt, zoals we die in enkele Veldhovense gemeenten vonden. Deze komt echter bij de Oirschotse gemeentebestemmingen niet voor. Nu zijn de buitengrenzen, waar de Oirschotse gemeenten aan die van andere dorpen 'paalden', grotendeels wel bekend. In de loop der eeuwen zijn daarover vele kwesties geweest, maar grote verschuivingen zullen zich daar niet hebben voorgedaan behalve in de vele eeuwen durende strijd met Oisterwijk. Globaal kunnen we ervan uitgaan, dat deze buitengrenzen gelijk zijn aan de negentiende-eeuwse gemeentegrenzen van Oirschot en Best. Wat de grenzen met Oisterwijk betreft, ligt het door herhaalde verschuivingen anders.

Bij de bespreking van de verschillende gemeenten zullen we enkele frappante bijzonderheden tegenkomen, waarop we aan het eind zullen ingaan.

Een grote handicap is het feit, dat van de oudste uitgifte geen tekst is bewaard gebleven.

De gemeent van Daniel van Oirschot ca. 1300

Een gemeent kon evengoed aan een particulier worden uitgegeven als aan een collectiviteit. Dit zal blijken bij de uitgifte van de gemeent van Spoorndonk, die aan Willem de Vos wordt verkocht. Hoewel het de bedoeling is, dat deze gemeent gebruikt zal worden door de inwoners van Spoorndonk, mag Willem ze voor zichzelf houden, als men niet meebetaalt in de lasten.

Van de uitgifte van een gemeent aan Daniel van Oirschot is geen document bekend. Strikt genomen is het zelfs mogelijk, dat er nooit een schriftelijk stuk van bestaan heeft, maar gezien de omstandigheden kunnen we die eventualiteit verwaarlozen. Dat er inderdaad door de hertog een gemeent aan hem is uitgegeven, kunnen we slechts achterhalen uit de combinatie van diverse gegevens. Het zal echter goed zijn eerst iets te zeggen over de persoon van Daniel van Oirschot, vermoedelijk lichamelijk geen grote figuur, want in de wandeling werd hij Denke of Deenken genoemd. Daniel, halfheer van Oirschot, had lange tijd op gespannen voet geleefd met zijn collega-halfheer de hertog van Brabant. Na de slag bij Woeringen in 1288 kwam er wel een vrede tot stand tussen de hertog en de partij van Keulen, Gelre en Kleef, waaraan Daniel gelieerd was, maar er bleven moeilijkheden tussen Daniel en de hertog betreffende het Oirschotse kapittel. In deze moeilijkheden wist het Oirschotse kapittel tactisch te manoeuvreren door een deken te kiezen en kapittelstatuten op te stellen in 1293, die door de bisschop in datzelfde jaar werden goedgekeurd. De beide patroons, de hertog en Daniel, voelden zich daarbij vermoedelijk gepasseerd, maar kwamen uiteindelijk d.d. 1298.04.17 tot een gezamenlijke goedkeuring van deze statuten.³⁾ We kunnen dus zeggen, dat Daniel van Oirschot tegen het einde van zijn leven rond 1300 in een redelijke verhouding met de hertog leefde. In deze omstandigheden 'kocht' hij van de hertog een gemeent.

We weten dit uit de akten betreffende de doorverkoop door Daniel van 19 bunder uit deze gemeent aan de abdij van Tongerlo met toestemming van de hertog in 1301.⁴⁾ Deze 19 bunder vormden een deel van het Tongerloze landgoed de Baest. Ofschoon ze volgens de akte onder de parochie Oirschot hoorden, zijn ze door Tongerlo bij de Tongerloze parochie Oostelbeers gevoegd, die zodoende met meerdere aankopen als een sikkal noordelijk om Middelbeers kwam te liggen.

De Gemeent van Daniel zal zich dus zuidelijk hebben uitgestrekt tot de tegenwoordige grens tussen Oirschot en de Beerzen. De gemeent zal bedoeld geweest zijn voor het eigen boerebedrijf van Daniel en de boerderijen van zijn leenmannen en pachters. Dat het gekochte een gemeent was, blijkt uit de uitgifte van de grote zuidelijke gemeent van Oirschot d.d. 1311.08.02, waar deze gemeent als laatste grenspunt wordt genoemd. In alle teksten, waarover we beschikken, en misschien reeds in de oorspronkelijke tekst is vermoedelijk een woord weggelaten, dat wij tussen haken zullen zetten:⁵⁾ '...de Papenvoirt sicut limites thimi liberorum quondam [Danielis] ditorum Denkenskyndere se extendunt in letterlijke vertaling: '...vanaf Papenvoort zoals de grenzen van de gemeent der kinderen van wijlen [Daniel], Denkenskyndere genoemd, zich uitstrekken ...' Als het woord Daniel wordt weggelaten, zou er komen staan: '... de gemeent der kinderen, die vroeger Denkenskyndere genoemd werden ..' Dit is - slechts enkele jaren na de dood van Daniel - volkomen onbegrijpelijk. Het punt Papenvoort (L) is dus vermoedelijk een grenspunt geweest van de gemeent van Da-

niel. Dit punt is accuraat te localiseren. Het is namelijk het punt, waar de Oirschotse weg, die tegenwoordig 'het Laar' heet, overgaat in de weg op Beers gebied genaamd 'Fransebaan'. Papenvoort ontleent zijn naam hieraan, dat de priester (paap), die vanuit Oirschot in Middelbeers de dienst ging doen, op dit punt de scheidingsloop tussen Oirschot en de Beerzen overstak. De tegenwoordige Oirschotse straat met de naam 'Papenvoort' leidde hier vroeger naar toe, maar is door de ruilverkaveling gedeeltelijk van de kaart geveegd.

Naar de uitgestrektheid van de gemeynt van Daniel van Oirschot kunnen we slechts gissen. Wel kunnen we als zeker aannemen, dat de volgende globaal aan te geven stukken ertoe behoord hebben: 1. de later zo genoemde 'gemeynt het Beersveld', gelegen ten oosten van de Beerze en ten zuiden van de weg Oirschot-Moergestel, dus aansluitend bij de Baest vanaf Papenvoort; 2. de later zo genoemde 'gemeynt de Vloed', ook ten zuiden van de genoemde weg gelegen maar ten westen van de Beerze; en 3. de later zo genoemde 'gemeynt de Langdonk', gelegen ten noorden van de weg Oirschot-Moergestel en ten westen van de Beerze. Het is echter de vraag, hoever deze gemeynt zich in westelijke richting heeft uitgestrekt. Bij de uitgifte van de gemeynt van Spoordonk zullen we trachten hierin iets meer licht te brengen.

Rond dezelfde tijd gaf de hertog meer noordelijk een omvangrijk gebied uit aan zijn kamerheer en meier van Tienen, Willem van Herlaer⁶) en meer noordoostelijk aan de abdij van Park.⁷) Voor beide gebieden is er echter geen enkele aanwijzing, dat zij ooit een gemeyntefunctie hadden. Het eerste was blijkens de uitgifte zo moerassig, dat het in feite niet als gemeynt te gebruiken was. Het tweede is een voorbeeld van kloosterlijke ontginning.

Uit de benaming van de gemeynt in 1311 zullen we moeten afleiden, dat er toen meerdere kinderen van Daniel van Oirschot in leven waren. Uit later tijd kennen we met zekerheid alleen Wouter als zoon van Daniel, doordat hi in 1320 Oirschot verkocht aan Rogier van Leefdaal. Het is echter mogelijk, dat Hendrik van Oirschot, deken van Zyfflich, die in 1326 afstand deed van zijn aanspraken op Oirschot ten voordele van Rogier van Leefdaal, een jonger broer van Daniel was.⁸) Bovendien had Wouter nog een zoon Eberhard uit een tweede huwelijk, over wie in een volgende aflevering.

De gemeynt van Nevenheuvel 1311.05.13

De tekst van deze uitgifte is gepubliceerd in het Oorkondenboek van Noord-Brabant, waar Camps de oorkonde betitelt als onuitgegeven, hoewel zij reeds in 1974 gepubliceerd was in Campinia.⁹) Behalve de afschriften, die Camps vermeldt,¹⁰) is er nog een afschrift bewaard in het Register van Dooren - van Baan! 1) De uitgifte is gedaan door Wouter Toyart, rentmeester en opperhoutvester van de hertog in de Meierij van 's-Hetogenbosch.¹²) Wij zullen hem weer

ontmoeten bij de uitgifte van het Besterbroek maar dan als belanghebbende persoon.

Wij hebben deze gemeynt de naam Nevenheuvel gegeven, omdat ze later meestal met deze naam werd aangeduid, hoewel Nevenheuvel slechts een zijdelings grenspunt was en de naam Notel veel toepasselijker zou zijn. Met deze naam wordt ze dan ook in de uitgifte van de gemeynt van Tregelaar aangeduid.

De gemeynt wordt uitgegeven aan de inwoners van Eertbrugghen, Hersel en Notel. Hersel was een buurtschap, die onder de herdgang Notel hoorde en noord-oostelijk van het centrum van de Notel lag. Eertbrugghen hoorde onder de herdgang Straten, ten opzichte waarvan het noordelijk lag aan dat gedeelte van de Lopende straat, dat bij de ruilverkaveling is verdwenen en dat de rechte verbinding vormde tussen de noordelijkste punt van de weg, die nu 'Straten' heet, en de zuidelijke punt van wat nu nog 'Lopende straat' heet. De Romeinse 'heerstrae'te' ging daar door een nogal laag gelegen gebied, zodat de Romeinse genie een dijk opschoot vanuit de bermsloten, wat door de toenmalige bevolking aangeduid zal zijn als een 'brug van aarde', hetgeen de verklaring zal zijn voor de naam, te vergelijken met 'Landvoort' op de grens van Oirschot en Zeelst-Oerle.

De grensomschrijving van de gemeynt is als volgt: '... totam communitaten cum fundo infra terminum dictum vulgariter 'Nevelhovel' usque ad quendam locum dictum 'Tregelaer' et ab illo loco dicto 'Tregelaer' usque ad iurisdictionem viri nobilis domini Wilhelmi de Bocstel militis directe et a iurisdictione eiusdem domini de Bocstel usque ad viam communem dictam 'Heerstrae't' et ab illa via communi dicta 'Heerstrae't' usque ad locum de Ertbrugghen predictum inclusive iacentem

De grens ging dus van Nevenheuvel (V) naar Tregelaar (X), dat zelf buiten deze gemeynt lag, zoals zal blijken uit de afzonderlijke uitgifte van de gemeynt van Tregelaar, en oostelijk langs Tregelaar recht naar de grens met Boxel (R). Bij de uitgifte van de gemeynt van Tregelaar zullen we uitleggen, hoe deze grens vrij exact gedetermineerd kan worden. 'Van de jurisdictie van de heer van Boxel naar de openbare weg genoemd 'Heerstraat' moeten we verstaan als: de grens van Boxel volgend tot de Heerstraat. (S) We komen dus uit op het punt, dat later Schatkuil heet, waar Boxel, Liempde en Oirschot aan elkaar grensden. 'Van de Heerstraat tot Eertbrugghen' moeten we weer verstaan als: de Heerstraat volgend tot Eertbrugghen (W), wat het eindpunt is van de grenslijn. We zullen hieruit kunnen besluiten, dat de gronden van de kom van het dorp af tot de lijn tussen Nevenheuvel en Eertbrugghen rond 1300 practisch allemaal in cultuur gebracht waren. De grens langs Boxel en de Heerstraat is duidelijk. De westelijke grens met de gemeynt van Tregelaar komt aan bod bij de uitgifte van die gemeynt.

Over de grens met Boxel zijn later wel moeilijkheden geweest, maar toch niet van ingrijpende aard.

De grote zuidelijke gemeynt 1311.08.02

Deze uitgifte is gepubliceerd door Camps in het Oorkondenboek van Noord-Brabant¹³⁾ en eerder door Enklaar¹⁴⁾ en in Campinia.¹⁵⁾ De editie van Enklaar wordt door Camps wel vermeld, die van Campinia niet, hoewel deze tekst minder van fouten wemelt dan die van Enklaar.

De tekstoverlevering

Naast de door Camps genoemde teksten beschikken we over enige oudere. De oudste ons bekende is een vidimus door het kapittel van Oirschot d.d. 1379.08.02.¹⁶⁾ Bovendien staan er twee afschriften in het Register van Dooren - van Baar.¹⁷⁾ Het door Camps onder B genoemde afschrift is van de hand van de bekende Oirschotse notaris Dirk (Theodoricus) Toerkens en niet Woerkens, zoals Camps schrijft; het dateert ook niet van 1601 maar van 1604.¹⁸⁾ Vervolgens is er een vidimus door Bossche schepenen d.d. 1633.04.01.¹⁹⁾ Van de Camps onder C vermelde minuut van een vidimus door Bossche schepenen in 1719 bevindt de grosse zich in Oirschot.¹⁸⁾ Meerdere latere niet-authentieke afschriften in het Oirschotse archief laten we maar onvermeld. Geen van deze afschriften echter geeft aanleiding tot een correctie op de tekst van Camps. De afschriften zijn zeer zorgvuldig uitgewerkt met name het vidimus door schepenen van 's-Hertogenbosch van 1719, dat na de volledig uitgeschreven tekst nog een tweede versie geeft, ingeleid met deze woorden: 'Welcke voorschreven brieff alhier nogmaals is volgende edog geschreven met de abbreviat[ur]en uyt den originelen zoveel als mogelijk naergeteykent'. Daar de vermoedelijk weggelaten naam van Daniel in geen van de teksten voorkomt, hebben wij bij de gemeynt van Daniel van Oirschot de veronderstelling geponeerd, dat deze reeds in de oorspronkelijke tekst is weggevallen.

Deze gemeynt wordt uitgegeven aan de inwoners van Oirschot zonder nadere precisering. Dat is terecht, want alle herdgangen hadden recht in deze gemeynt. Zij lag op de volle breedte zuidelijk van de Oirschotse herdgangen met hun gecultiveerde gronden, die globaal gesproken in een oost-westelijke lijn lagen, waar de hogere dorre zandgronden overgingen in een lager gelegen, hier en daar moerassig en soms lemig gebied. Deze zuidelijke gemeynt bestond in hoofdzaak uit hei zoals de oostelijke gemeynt van Sint-Oedenrode, die daarom grauwe gemeynt werd genoemd in tegenstelling tot de westelijk gelegen groene gemeynt, die in hoofdzaak uit lager gelegen, dikwijls beemdachtige gronden bestond. Alle andere gemeynten van Oirschot, die ten noorden van de lijn der gecultiveerde gronden lagen, of ten westen in het dal van de Beerze wat betreft de gemeynt van Daniel van Oirschot, bestonden uit lager gelegen gronden. Deze werden aan bepaalde herdgangen of buurtschappen uitgegeven, maar kwamen spoedig onder gemeenschappelijk beheer van het dorpsbestuur.

De grensomschrij ving

De Latijnse tekst luidt: '...thimum seu communitatem cum fundo iacentem prope Orscot, prout se extendit a loco dicto 'ten Lake' usque Vosculen et de Vosculen usque Hoberch et de Hoberch usque Eckenryt et de Eckenryt usque Lantvort et de Lantvort usque locum dictum 'ten Twee boomkenen' et a dicto loco usque Orscoer et de Orscoer usque Papenvoirt et de Papenvort usque limites thimi liberorum quondam [Danielis] dictorum Denkenskinderen se extendunt...'

De grensomschrijving is een zeker 19 km. lange lijn, die van oost tot zuidwest zuidelijk om Oirschot loopt. Zij omvat dus een groot oppervlak ten zuiden van (Best en) Oirschot, waarvan alleen de buitenlijn, waar deze gemeynt grenst aan buitendorpse gemeynten wordt aangegeven. Het vertrekpunt is 'ten Lake' (A), waar Oirschot (nu Best) grenst aan Sint-Oedenrode en Son, vlak bij de bekende Prinsenhoef onder Sint-Oedenrode. Vandaar gaat zij in zuidelijke richting, iets naar het oosten, via Voskuil (Vosculen) (B) naar Hoberg (C). Het punt Hoberg is nog als zodanig bekend. De naam Voskuil geeft te denken. Bij de uitgifte van de gemeynt van Spoordonk is Willem de Vos van Oirschot betrokken. Bij de grensomschrijving van die gemeynt komt geen Voskuil voor, maar in latere tijd wordt wel een Voskuil als grens van die gemeynt genoemd. Wij vermoeden daarom, dat Willem de Vos ook bij de uitgifte van deze gemeynt betrokken is geweest en dat hij, om de grens te markeren, een kuil heft laen graven en vermoedelijk op het daaruit komende zand een boom heeft laten planten. Het vervolg van de grens heeft anderhalve eeuw later aanleiding gegeven tot moeilijkheden met de hertog of liever diens ambtenaren. In de omschrijving staat: van Hoberg tot Ekkersrijt en van Ekkersrijt tot Landvoort. De bedoeling is heel duidelijk geweest, om de grens te trekken vanaf Hoberg de kortste lijn tot de Ekkersrijt (D) dan de Ekkersrijt stroomopwaarts te volgen tot punt (F) en vandaar te vervolgen tot Landvoort. Dit hebben de Oirschotse mensen altijd als de grens van hun gemeynt beschouwd, maar zo staat het niet in de uitgifte. Daarom beweerden de hertogelijke ambtenaren in 1466: er is maar één grenspunt Ekkersrijt genoemd, dus jullie hebben alleen maar gekocht volgens de kortste lijn, die vanaf Hoberg het punt (E) van Ekkersrijt raakt en vandaar naar Landvoort (G) gaat. Twee driehoeken tegen de Ekkersrijt vielen er dus volgens de hertogelijke ambtenaren in 1466 buiten. Hoe Oirschot dit oploste zullen we later zien.

De grens Ekkersrijt - Landvoort, zoals door Oirschot bedoeld, is de grens met de gemeynt van Zeelst. Van Landvoort gaat de grens naar 'ten Twee boomkenen', bij de twee boomkes (1), waar de gemeynten van Oirschot, Oerle (grote aard) en de Beerzen bij elkaar komen. Dit gedeelte van de grens was door Oerle bedoeld in de grensomschrijving van de Grote aard, maar de hertogelijke ambtenaren hadden in 1466 een andere uitleg, namelijk, dat Oerle alleen gekocht had tot de zuidelijke punt van Landvoort (H) en dat er dus een langgerekte smalle

tip met Landvoort als basis nooit verkocht was. De oplossing voor dit probleem zullen we ook nog zien.

Van de Twee boomkes gaat de grens naar Orscoer, een naam, die aanleiding is geweest tot meerdere vergissingen in afschriften, waar men Orscoet ging schrijven, als men niet met de situatie en de plaatselijke toponiemen op de hoogte was. De naam Orscoer leeft nog voort in de straatnaam Oerschoren. Aangezien 'schoor' in de streektaal nog steeds de aanduiding is voor de constructie, waarbij een sloot of waterloop in een buis onder een ingang of een weg door wordt geleid, zal het punt Orscoer (K) samenvallen met het tegenwoordige grenspunt tussen Oirschot en Oostelbeers, dat nu nog gevormd wordt door een stenen schoor onder de weg van Oirschot naar Oostelbeers. De constructie van het schoor zal in 1311 iets eenvoudiger zijn geweest. Uit de bijlagen bij de zeventiende-eeuwse dorpsrekeningen van Oirschot weten we, dat dergelijke schoren in die tijd gewoonlijk nog werden gemaakt van eiken planken.

Van Orscoer gaat de grens naar Papenvoort (L), het eindpunt van de omschrijving, waar de grote zuidelijke gemeynt aansluit bij de gemeynt der Deenkenskinderen. De grens tussen deze twee gemeynten kunnen we slechts schatten.

Tussen Oirschot en de Beerzen zijn in de loop der tijden nogal wat processen geweest, vermoedelijk in hoofdzaak veroorzaakt door inwoners van Oirschot, die daar over de grens heen ongeoorloofd van de gemeynt der Beerzen gebruik maakten. De grens met de gemeynt der Beerzen lag immers vrij dicht bij de gecultiveerde gronden van Oirschot en vrij ver van de gecultiveerde gronden van Oostelbeers, zodat overschrijding van Oirschotse zijde voor de hand lag. Een sprekend voorbeeld daarvan werd ons getoond in de Oirschotse zoen-accorden.²⁰⁾ Later ontstonden moeilijkheden over het turf steken.²¹⁾

De gemeynt van Spoordonk 1312.02.19

De tekst van deze uitgifte is gepubliceerd in het Oorkondenboek van Noord-Brabant²²⁾ en eerder door Enklaar naar een corrupt afschrift.²³⁾ Een andere eerdere publicatie in Campinia wordt door Camps niet vermeld, hoewel (of omdat?) de bewerking duidelijk van zijn hand is.²⁴⁾ Behalve de afschriften, die in het Oorkondenboek en in Campinia identiek worden genoemd, beschikken we nog over een afschrift in het Register van Dooren - van Baar²⁵⁾ en in het dorpsarchief van Oirschot.²⁶⁾ Wezenlijke verbeteringen zijn uit deze afschriften echter niet af te leiden.

De gemeynt wordt uitgegeven aan Willem de Vos van Oirschot maar wel ten behoeve van de inwoners van Spoordonk, Boterwijk en Hedel. Boterwijk hoorde onder de herdgang van Spoordonk. Hedel was met Oudenhoven een herdgang.

De naam Oudenhoven kwam rond 1300 als buurtschap nog zelden voor, maar als familienaam (toen meestal geschreven 'van Audenhoven') ontmoeten we hem herhaaldelijk.

De rol van Willem de Vos

Wij vermoeden, dat Willem de Vos niet alleen bij deze uitgifte maar ook bij de andere gemeynte-uitgiften aan Oirschot rond deze tijd een belangrijke rol heeft gespeeld. Bij de uitgifte van de grote zuidelijke gemeynt werd een der grenspunten Voskuil genoemd. Bij latere kwesties over de gemeynt komt ook op andere buitengrenspunten van de Oirschotse gemeynten de naam Voskuil voor. Als Willem de Vos zich intensief met de uitgiften heeft bemoeid, is het mogelijk, dat hij op trajecten, waar weinig herkenningpunten waren, een kuil heeft laten graven en op de daaruit komende aarde een boom heeft laten planten, om enig overzicht te krijgen over het grensverloop. Willem de Vos moet wel een invloedrijk persoon geweest zijn. Mogelijk is hij een functionaris geweest van de hertog. Enkele handschriften hebben in plaats van de naam Wilhelmus 'villicus' staan.²⁷⁾ De variant kan door een simpele fout ontstaan zijn, maar ligt meer voor de hand, als Willem de Vos inderdaad 'villicus' d.i. rentmeester van de hertog geweest is. Een eeuw vroeger kwam een Willem de Vos voor als getuige voor de hertog in de omgeving van de Meerij.²⁸⁾ Een eeuw later kwamen meerdere leden van de familie Vos voor als functionarissen van de hertog in Oirschot en Kempenland. Een hertogelijke functie voor deze Willem lag dus geheel in de lijn.

Willem de Vos was niet alleen invloedrijk maar zat ook behoorlijk in de slappe was. Hij had immers het voorlijf van 25 pond voorgeschoten. Alleen door deze omstandigheid is zijn naam in de akte gekomen. Hoewel Willem de Vos de gemeynt kocht voor de inwoners van Spoordonk, Boterwijk en Hedel, die hem zijn voorschot zouden terugbetalen, liet Willem toch in de akte opnemen, dat hij de gemeynt voor zichzelf mocht houden, als die terugbetaling achterwege bleef.

De grensomschrijving

De Latijnse tekst luidt: '...thimum seu communitatem cum fundo iacentem prope Oirschot, prout se extendit a loco dicto 'de Boeckvoert' usque Baensffoert per directam viam dictam 'vaert' penes Wippenhout, de Baentsffoert usque Tregelaersvoert iuxta limites domini de Boxtel et de Tregelaersvoert usque Hamelaer

Slechts een paar punten van deze toch al summiere beschrijving zijn vrij exact te duiden. Het beginpunt is als zodanig niet meer bekend. Wij zullen het via een omweg moeten localiseren. Het beginpunt is Bokvoort en de grens gaat vandaar via een weg, die 'vaert' genoemd wordt naar Baensvoert bij Wippenhout, nu Balsvoort, nog het grenspunt van Oirschot, Oisterwijk en Boxtel. Naar dit

punt leidde volgens de omschrijving een weg, die wij in de omschrijving hebben aangeduid als 'directa via' rechte weg' in afwijking van de lezing van Camps: 'dominica via'. Deze woorden zouden enkel een foutieve weergave kunnen zijn van 'heerstraat' in de betekenis van 'straat van de heer', maar deze betekenis heeft 'heerstraat' niet; dat betekent 'straat voor het heer' dat is het leger. Camps koos deze lezing, omdat zijn oudste tekst deze had. Zoals hij aangeeft, heeft een latere tekst de lezing 'directa via'. Als er geen andere argumenten zijn, heeft de oudste lezing voorrang. Nu beschikken wij in het Register van Dooren - van Baar over een oudere tekst dan Camps onder ogen had en deze oudere tekst heeft ook de lezing 'directa via'. Bovendien is deze lezing op zich waarschijnlijker vanwege de mede-omschrijving 'vaert', die ook op een rechte weg duidt. Nu is er in zeventiende-eeuwse bronnen sprake van een weg van Diessen naar 's-Hertogenbosch. Deze weg kruiste de weg van Oirschot naar Moergestel bij 'de Eenhand'. Dit blijkt het punt te zijn, waar nu de gemeenten Oirschot, Oisterwijk en Moergestel aan elkaar grenzen.²⁹⁾ Op dit punt stond in oude tijden een handwijzer, waaraan het zijn naam 'Eenhand' ontleende.

Wij kunnen niet anders concluderen dan dat met 'Bokvoort' het grenspunt bedoeld is, dat later 'Eenhand' heette (0). Dit wordt nog versterkt door de jurisdictiegrens tussen Oirschot en Oisterwijk, die op verzoek van Willem van Petershem, heer van Oirschot, door hertogin Johanna werd vastgesteld in 1391, waarbij de hertogin slechts twee punten noemt: een punt, waarvan de naam onleesbaar is geworden maar dat in de nabijheid van de hoeve 'ten Ellaer' ligt, 'waer noch een stake steet ten teyken van een cruys', en als tweede punt de vonder over de Rosep. Wij dachten daarbij indertijd aan het punt, waar de weg van Oirschot naar Oisterwijk de Rosep kruist, maar bij nader inzien is het logischer, dat de hertogin het punt bedoelde, waar de weg van Diessen naar 's-Hertogenbosch de Rosep kruiste, dat is bij Balsvoort. De Rosep moet toen dan een andere loop gehad hebben en bij Balsvoort in de Beerze zijn uitgemond, of een ander beekje moet ook de naam Rosep gehad hebben. De jurisdictiegrens is dan identiek met de hier bedoelde gemeyntegrens.³⁰⁾

Van Balsvoort (P) ging de grens langs het gebied van de heer van Boxtel naar Tregelaersvoert (Q). Ofschoon deze grens met Boxtel bij diverse kwesties in de loop der eeuwen vermoedelijk iets verschoven is ten nadele van Oirschot, kunnen we voorlopig het best de thans bestaande grens aanhouden.

De juiste plaats van Tregelaersvoort en de grens vanaf dit punt naar binnen tot Hamelaar (U) kunnen we beter bespreken bij de uitgifte van de gemeynt van Tregelaar.

De grens van de gemeynt van Spoorndonk met die van Daniel van Oirschot blijft in het ongewisse. Omdat de grensomschrijving van de gemeynt van Spoorndonk begint bij het punt, dat later vermoedelijk 'Eenhand' werd genoemd, ligt het voor de hand, dat de gemeynt van Daniel van Oirschot ook tot dit punt reikte.

Het Besterbroek 1335.06.24

Deze uitgifte is tweemaal gepubliceerd in Campinia: de eerste maal naar een achttiende-eeuwse vertaling maar met enkele belangrijke transscriptiefouten,³¹⁾ de tweede maal naar een authentieke zeventiende-eeuwse vertaling door de Oirschotse notaris Hendrik Leermakers van een vidimus d.d. 1414.09.24 door de Oirschotse kapitteldeken Anselmus van Baest met een foutief jaartal (1305), dat denkkelijk al op rekening komt van de deken.³²⁾ Het vidimus is vermoedelijk verloren gegaan. We beschikken echter wel over een authentiek afschrift van dit vidimus of liever van een dergelijk vidimus van deken van Baest d.d. 1415.12.25.³³⁾ Er zitten zoveel verschillen in de twee data, dat we redelijkerwijs niet kunnen uitgaan van een vergissing. Wij veronderstellen daarom, dat aan deken van Baest een tweede vidimus gevraagd is en dat hij toen de tekst van zijn eerste vidimus heeft overgenomen, want ook in dit tweede vidimus staat het foutieve jaartal 1305. Ook bezitten we nog een afschrift van de Latijnse tekst met het juiste jaartal van de hand van secretaris Aert Sgraets.³⁴⁾ De twee Latijnse teksten leveren geen enkel probleem. De beschikbare vertalingen laten we buiten beschouwing.

1335.06.24

Universisa presentibus aca posteris a presentia a visuris a vela auditoris a nos Johannes Dei gratia dux Lothringie, Brabantie et Lymburgie notum facimus recognoscentes, quod nos dilectis nostris hominibus villarum de Arle, de Best et Gunterlaer et eorum convicinis totam communitatem infra terminum dictum vulgariter 'die Lake' et stratam in Heerbecke iacentem tam in campestribus quam in silvestribus, humidis et siccis iacentem b et b consistentem pro nostra et dictorum hominum nostrorum utilitate dedimus et per presentes donamus ab eisdem et eorum successoribus habendam iure hereditatio et tenendam pro annuo et hereditario censu trium librarum nobis et nostris post nos heredibus seu successoribus ab eisdem hominibus et eorum successoribus annis singulis in festo omnium Sanctorum dando et solvendo. Pro qua communitate dicti homines nostri ducentas libras et quinquaginta nomine prelevii seu pretii primitivi nobis plenarie persolverunt. Quibus hominibus nostris dicatrum villarum predictis concessimus et concedimus per presentes, quod ipsi de dicta communitate tantum vendere et ad annuum et hereditarium censum exhibere libere possint de quanto ipsi dictam summam ducentarum et quinquaginta librarum recipiant et de quanto ipsi summam dicti census trium librarum percipiant et obtineant annuatim, prout sibi visum fuerit expedire.

Concedimus insuper eisdem hominibus nostris, ut ipsi dictam communitatem apertam, non perclusam nec circumseptam, prout iacet et ante iacuit, teneant et tenere valeant in futurum et quod in dicta communitate sic aperta sine perclu-

sione vel septione iacente pecora vel bestias extranee ville vel extranearum villarum repertas arrestare et detinere libere valeant, quod vulgariter 'scutten' appellatur, et inde emendam quinque solidorum recipere, de quibus duo solidi nobis, duo solidi dictis villis et duodecim denarii of ficiato dictarum villarum habenti huiusmodi officium arrestandi cedent et cedere debebunt.

Si quis etiam de commorantibus in dictis villis, Arle, Best et Gunterslaer et eorum b convicinis b supradictis b ratam suam de predicto prelevio nobis pro dicta communitate soluto aut de annuo et hereditario censu predicto inde nobis annuatim solvendo solvere noluerit, poterint reliqui homines nostri dictarum villarum illi vel illis, qui ratas huiusmodi de dicto prelevio vel censu solvere noluerit vel noluerint, dictam communitatem et eius usum nostra autoritate efficaciter prohibere.

De qua communitate et eius usu nos dictos homines nostros et eorum successores promittimus pro nobis et nostris post nos heredibus seu successoribus contra quoslibet eos in hac communitate turbantes vel eis iniuriam facientes in premisis defendere bona fide et tueri.

Conditionatum c est insuper, quod Walterus dictus Toeyaert pro bonis suis sitis 'ten Hulze' et in Woensele et ex parte eorundem bonarum erit particeps et consors dicte communitatis simul cum hominibus nostris supradictis et quod idem Walterus ratione dictorum bonorum dicta communitate utetur simul cum dictis hominibus nostris eo modo et forma, qua dicti homines nostri dicta communitate utentur.

In quorum testimonium et robur perpetue firmitatis sigillum nostrum presentibus litteris duximus apponendum.

Datum anno Domini millesimo tricentesimo tricesimo b quinto in festo natiuitatis beati Johannis Baptiste.

- a: ontbreekt in het Register van Dooren - van Baar
- b: ontbreekt in het vidimus
- c: vidimus: conductum

Commentaar

De gemeynt wordt uitgegeven aan de inwoners van Aarle, Best en Gunterslaer en hun medegeburen. Best staat hier voor Naastenbest, terwijl Gunterslaer de oude naam is voor Verrenbest, die na deze tijd al spoedig als naam voor de herdgangen gaat verdwijnen. De betrokkenen zijn dus de inwoners van de drie herdgangen, die later de gemeente Best zullen vormen. Met de medegeburen zullen ook bedoeld zijn de inwoners van Eertbruggen, dat immers op de grens van de

ze gemeynt lag.

Een bijzondere bepaling bij deze uitgifte is, dat Wouter Toyart, die als rentmeester voor de hertog de gemeynt van Nevenheuvel had uitgegeven, met de bevoordeelde inwoners gelijkelijk zal delen in deze gemeynt althans wat betreft twee van zijn bezittingen: één onder Sint-Oedenrode in 'de Hulst' gelegen kort bij deze gemeynt en één onder Woensel gelegen. Dit laatste was toch een behoorlijke afstand. Of Wouter Toyart op een van deze bezittingen zelf woonde, wordt niet duidelijk. Vermoedelijk woonde hij wel niet ver uit de buurt.

De grensomschrijving

Wij constateerden wel, dat de tekst geen probleem gaf. Dat was dan bedoeld voor de tekst als zodanig. De grensomschrijving is zo summier, dat het een probleem zou geven, als we geen andere kenbronnen hadden. Er worden slechts twee punten genoemd: ten Lake (A) de zuidoostelijke punt van deze gemeynt, die ook beginpunt was van de grensomschrijving van de grote zuidelijke gemeynt, en 'de straat in Heerbeek' (S). Dit grensgedeelte hebben we reeds genoemd gezien bij de grensomschrijving van de gemeynt van Nevenheuvel. Het is de oude Romeinse heerstraat, die van Straten via Eertbruggen naar Schatkuil liep, waar ze een stukje van het aan de abdij Park uitgegeven landgoed Heerbeek passeerde. De grensgedeelten van ten Lake naar Scheieik (T) met Sint-Oedenrode en van Scheieik naar Schatkuil met Liempde worden helemaal niet genoemd. Dit gebrek in de omschrijving heeft de inwoners van Best wel geld gekost.

Toen in 1462 hertog Philips de Goede de puntjes op de i ging zetten betreffende de gemeynten, ontdekten de hertogelijke ambtenaren allerhande gebreken. Zo toonden de inwoners van Best de uitgifte van hun gemeynt door hertog Jan III d.d. 1335.06.24, maar deze uitgifte werd door de ambtenaren als niet (of niet meer of niet voldoende) geldig beschouwd. Ondanks deze constatering 'so souden sy (= de inwoners van Best) nochtans gerne hetselve stuck vroenten voor hen behouden ende dat tegen ons copen'. Na veel loven en bieden hadden zij 'ten uutersten gepresenteert ons daervoer te betalen in gereeden penningen in maniere van voerliven die somme van hondert ende vyftich ponden eenwerven ende daertoe eenen jaerlycxsen erffchyns van XX oude coninx grooten Tournoyse'. Zo werd door 'de goede lieden ende ondersaeten van den dorpen en gehuchten van Aarle, Best, Straten ende Gunterslaer' deze gemeynt opnieuw 'gekocht', nu omschreven als 'beginnende ter plaetse geheeten ter Laeck, vandaer totter Schedeeycken, vandaer op Schatcuyle aen die gemeyn heerstrate ende streekende also tusschen denselve palen t'Oorschot waert aen'.³⁵⁾

Omdat deze gemeynt in feite identiek is met die van 1335 en er uitdrukkelijk sprake is van 'behouden', hebben wij deze oorkonde eerder beschouwd als een ratificatie van een oude dan als een nieuwe uitgifte.

Het grenspunt Scheieik tussen de gemeeynten van Oirschot (Best), Sint-Oedenrode en Liempde speelt een grote rol in de kwesties, die later over deze gemeeynt zouden ontstaan vooral met Liempde. Het lijkt echter, dat ook hier geen grote verschuiving van de grens is voorgekomen.

De gronden in alle drie de tegenwoordige gemeenten Best, Sint-Oedenrode en Liempde, die nabij dit grenspunt gelegen zijn, worden 'Scheeken' genoemd, een samentrekking van Scheieik in het meervoud vanwege de diverse percelen.

De gemeeynt van Tregelaar 1336.04.10

De uitgifte van deze gemeeynt is nooit gepubliceerd. Wij beschikken over twee afschriften, een in het Register van Dooren - van Baar,³⁶⁾ en een bij de bewijsstukken voor de processen aangaande deze gemeeynt.³⁷⁾ Het tweede afschrift is naar het eerste gemaakt. De tekst geeft geen problemen, tenzij de datering, die op zich genomen ook 1337.04.10 zou kunnen zijn, omdat in het Paasjaar 1336-1337 tweemaal 10 april voorkwam. In het begin van het nieuwe Paasjaar dacht men natuurlijk nog niet aan die eventualiteit. Maar als de datum 1337.04.10 zou zijn geweest, zou men zich wel deze dubbelzinnigheid gerealiseerd hebben en de aanduiding 'voor Pasen' hebben opgenomen, wat niet gebeurd is, zodat wij ervan overtuigd zijn, dat 1336.04.10 de juiste datum is.

1336.04.10

Ego Thielmannus dictus de Zonne receptor redituum domini ducis Brabantie in villicatione de Busco notum facio publice protestans, quod ego ex parte domini nostri ducis hominibus eiusdem in villis de Eertbrugge, de Hersel, de Notelen et de Hedel omnem communitatem cum fundo, prout se extendit a loco dicto Vepatsvoirt usque ad cartam de Boeterwyck et de illa charta usque ad chartam de Notelen, que non fuit vendita nec inclusa in chartis predictis, tam in campatribus quam in silvestribus, humidis et siccis iacentem et consistentem pro ipsius domini nostri ducis predicti et dictorum suorum hominum utilitate dedi et per presentes donavi ab eisdem et eorum successoribus seu heredibus habendam iure hereditario et tenendam pro annuo et hereditario censu duorum solidorum ipsi domino nostro duci predicto et post ipsum suis heredibus seu successoribus ab eisdem hominibus et eorum successoribus seu heredibus annis singulis in festo omnium Sanctorum dando et solvendo. Pro qua communitate dicti homines dicti domini nostri ducis [summam] octo librarum monete in Buscoducis communiter currentis, videlicet uno grosso Turonense pro sededim denariis computato, nomine prelevii seu pretii primitivi mihi ad opus eiusdem domini nostri ducis predicti plenarie persolverunt.

Quibus hominibus predictis predictarum villarum concessi et concedo ex parte eiusdem domini nostri ducis per presentes, quod ipsi de dicta communitate tantum vendere et ad annuum et hereditarium censum exhibere libere possint de quanto ipsi dictam summam octo librarum recipiant et de quanto ipsi summam dicti census duorum solidorum percipiant et obtineant annuatim prout eis visum fuerit expedire.

Concedo insuper ex parte eiusdem domini nostri ducis eisdem hominibus, ut ipsi dictam communitatem apertam, non perclusam nec circumseptam, prout facit nunc et antea iacuit, [teneant] et tenere valeant in futurum et quod in dicta communitate sic aperta sine perclusione vel septione iacente pecora et bestias extranee ville vel extranearum villarum repertas arrestare et detinere libere valeant, quod vulgariter 'schutten' appellatur, et inde emendam quinque solidorum recipere, de quibus duo solidi ipsi domino nostro duci, duo solidi dictis hominibus et duodecim denarii officiato dictarum villarum habenti huiusmodi officium arrestandi cedent et cedere debebunt.

Si quis etiam de commorantibus in dictis villis de Erdtbruggen, de Herzel, de Notelen et de Hedel supradictis ratam suam de dicto prelevio seu pretio primitivo ipsi domino nostro duci pro dicta communitate soluto aut de dicto annuo et hereditario censu ipsi domino nostro duci et post ipsum suis successoribus seu heredibus inde solvendo annuatim solvere et exponere noluerit cum effectu, poterunt reliqui homines ipsius domini nostri ducis villarum predictarum illi vel illis, qui ratas huiusmodi de dicto prelevio seu pretio primitivo vel censu annuo et hereditario solvere noluerit vel noluerint, dictam communitatem et eius usum ipsius domini nostri ducis auctoritate efficaciter prohibere.

De qua communitate et eius usu ego ex parte eiusdem dicti domini nostri ducis dictos homines ipsius et eorum successores promitto quantum in me est pro eo et post ipsum pro suis successoribus seu heredibus contra quoslibet eos in hac communitate turbantes vel eis iniuriam facientes in premissis defendere bona fide et tueri.

In quorum testimonium et robur perpetue firmitatis meum sigillum his litteris presentibus duxi apponendum.

Datum a nativitate Domini millesimo tricentesimo tricesimo sexto anno + decima die mensis aprilis.

+ Vermoedelijk heeft Aert Sgraets 'anno' na 'Datum' overgeslagen en toen hij dit zag dit woord hier neergeschreven.

Commentaar

Deze gemeynt werd uitgegeven door Thielman van Zon, rentmeester van de hertog voor de Meierij, aan de inwoners van Eertbruggen, Hersel, Notel en Hedel. Aan de eerste drie buurtschappen was de gemeynt van Nevenheuvel uitgegeven, die hier gemeynt van de Notel wordt genoemd; Hedel deelde reeds in de gemeynt van Spoorndonk, hier Boterwijk genoemd. De gemeynt van Tregelaar ligt tussen deze twee gemeynten in. Als grensomschrijving wordt bijna niets meer vermeld dan dit. Alleen het punt Vepatsvoirt wordt als beginpunt genoemd: 'van Vepatsvoirt tot aan de kaart van Boterwijk en van die kaart tot aan de kaart van de Notel' en dan het gebied betreffende, 'dat niet verkocht was en niet ingesloten in de voornoemde kaarten'. 'Kaart' staat hier dus voor: 'het gebied, dat in de betreffende akte van uitgifte begrepen was'. Zo'n akte heette in het Latijn 'charta', wat we zouden moeten weergeven met 'oorkonde', maar in de volksmond werd gewoonlijk gesproken van 'kaart'.

Wij hebben practisch geen aanknopingspunt, om 'Vepatsvoirt' te localiseren. We zullen daarom eerst proberen de grenzen van de gemeynt Tregelaar te localiseren. We hebben dan tegelijk de binnengrenzen van de gemeynten van Spoorndonk en Nevenheuvel.

Bij de stukken van het proces voor de Raad van Brabant tussen Oirschot en Oisterwijk bevindt zich een uitgebreide plattegrond, waarvan een copie aanwezig is in het archiefdepot van Oirschot. Op deze kaart staat de gemeynt van Tregelaar aangegeven als een relatief smalle strook, die zich in zuid-noordelijke richting uitstrekt van Hedel tot de grens met Boxtel en die ten oosten en ten westen wordt gemarkeerd door een reeks beemden. Nu zijn beemden de laagstgelegen gronden en we kunnen er dus van uitgaan, dat er twee van zuid naar noord stromende waterlopen geweest zijn, waaraan deze beemden lagen, en dat deze twee waterlopen de westelijke en oostelijke begrenzing waren van de gemeynt van Tregelaar. Deze twee waterlopen zijn er nog, maar omdat in de loop van deze eeuw bij ruilverkavelingen nogal eens waterlopen verlegd zijn, hebben we aan de hand van de topografische kaart van 1897 getracht de grenzen zo accuraat mogelijk te reconstrueren. Van hieruit terugredenerend is de Vepatsvoirt vermoedelijk een oversteekplaats over de westelijke grensloop van deze gemeynt en dan wel de plaats, waar men vanuit Hedel met het vee naar de gemeynt van Spoorndonk ging (Vee-pad), dat zal dan zijn in de Polsdonken 50 meter vóór de Krukkerd, waar deze loop onder de weg door gaat en waar nu nog het grenspunt is tussen de parochies Oirschot en Spoorndonk. Vepatsvoirt en Hame-laer vallen vermoedelijk samen (U).

Het gedeelte van de gemeynt ten zuiden van Hedel wordt in latere bronnen dikwijls 'gemeynt Gijzelaar' genoemd. Zij lag in hoofdzaak ten westen van de weg, die nu Gijzelaar heet. Het is niet duidelijk, of dit gedeelte bij de gemeynt van Spoorndonk hoorde of bij die van Tregelaar.

In later tijd ontstonden over de gemeynt van Tregelaar moeilijkheden successievelijk met de families van Audenhoven, van Vlierden en De Jeger, die zich blijkbaar deze gemeynt hadden toegeëigend.

300 bunder tegen Ekkersrijt 1446.01.20. (A)

Deze uitgifte is nooit gepubliceerd. De originele akte is met een afschrift aanwezig in het Oirschotse archief.³⁸⁾

De akte begint met een vreselijk wijdlopijge inleiding, zo vermoeiend om te lezen, dat wij besloten hebben, vele passages in korte woorden voor u samen te vatten en enkel de eigenlijke uitgifte in letterlijke woorden aan u voor te leggen. Ook dan is het nog een ellenlang verhaal.

De achtergrondsituatie is al aangeraakt bij de uitgifte van de grote zuidelijke gemeynt. Doordat daar de Ekkersrijt als grenspunt slechts éénremaal genoemd werd, achtten de hertogelijke ambtenaren in het midden van de Vijftiende eeuw twee driehoeken tegen de Ekkersrijt tussen Oirschot en Woensel niet uitgegeven. Zij beslaan tesamen ongeveer 300 bunder dat is 400 hectaren. Oirschot vond het verstandiger daarover niet te procederen met de hertog en ze dan maar opnieuw te kopen.

1446.01.20. (A)

Brussel

Philips bi der gratiën gods hertoge van Bourgoignen, van Lothryck van Brabant ende van Lemborch enz. enz.

verklaart, dat hij bij mandement d.d. 1462.05.10 bevolen heeft, dat alle bezitters van gemeynten authentieke afschriften van hun eigendomsbewijzen moesten overleggen op straffe van verbeurte van die gemeynten, dat hij bij mandement d.d. 1464.04.21 alle gemeynten, waarvan geen eigendomsbewijs was overgelegd, aan zich getrokken heeft en (opnieuw) zal verkopen, dat hij bij mandement d.d. 1465,04.30 die stukken gemeynt te koop heeft gesteld

onder d'andere een groot velt heyden ende vroenten, houdende by estimaciën omtrent driehondert buendere, gelegen tusschen onser vryheit van Oirschot ende dat dorp van Woensel neven die Eckensryt t'Oirschot waert aen, d'welc dieselve van den dorpe van Woensel aengeveerd hebben gehadt ende plegen te gebruycken sonder nochtan te hebben doen blycken van ennigen titule van verenige van denselven;

dat d.d. 1465.11.21 vertegenwoordigers van Oirschot bij Jan van Olmen, rentmeester-generaal van Brabant, en Jan van Arkel, stadhouder van de rentmeester van de Meierij, zijn geweest en aan dezen de uitgifte d.d. 1311.08.02

hebben getoond en verklaard, dat sy anders niet en weten noch huere vorderen geweten en hebben dan dat .... 't voirscreven velt heyden .... gelegen is .... bynnen den palen ende paelsteden in den voirscreven brieven verclairt ende dat het also hen als hueren prope- ren erve schuldich is toe te behoeren ende nyemant anders, niet te min, want sy noode dairom tegen ons in gedinge oft procesre comen souden, waeren sy gesloten (= besloten) .... 't voirscreven velt heyden .... tegen ons van nuwes te copen ende .... dairvoir te geven ende te betalen in gereeden penningen in maniere van voirlive die somme van tweehondert ende vyftich ponden - te veer- tich grote onser munten van Vlaenderen elc pont - eenwerven ende dairtoe enen erfchyns van dertich oude coninx groten Tournoyse voirtaen elcx jairs

Daar niemand meer geboden heeft of enig bewijsstuk heeft overgelegd, heb- ben de rentmeesters besloten dit bod te accepteren onder voorbehoud van hertogelijke goedkeuring.

Na ontvangen hertogelijke goedkeuring hebben de rentmeesters met de her- togelijke leenmannen, Louvys van Lancvelt, Pauwels van Haestrecht, Jan van Ammersoyen, Jan van Heerbeke, Aelbrecht Goidsschalc en Reyner de Gruyter

't voirscreven velt heyden ende vroenten gevisiteert ende dat aen d'een eynde van denselven opte zide van Woensel begonnen te bepalen, stekende aldair na vonnisse derselver onser mannen drie palen, teweten den enen ter plaetsen ge- heiten Laeck renende op enen oudel poel (ouden pael) staende ter plaetsen ge- heiten Voscuyl ende vandair op Hoeberch ende van Hoeberch in Eckensryt, dair sy ter voirscreven tyt stelden enen anderen pael ende van dair langs Eckensryt opwaert tot in Landvoirt, dair sy oic stelden enen anderen pael by enen sekeren pael onlangs aldair gesteken tusschen die van Oirschot ende die van Zeelst ende sal 't voirscreven velt voirtaen (= verder) werden bepaelt ten versuecke der voir- screven van Oirschot t' allen anderen plaetsen, dair des van node sal wesen

waarvan de rentmeesters verslag hebben uitgebracht.

So doen wy te weten, dat wy, gehoirt aensiende .... hebben .... dieselve com- manscap .... belieft ende geappobeert, believeen ende approberen mit desen brie- ve ende hebben voir ons, onse erven ende nacomelingen, hertogen ende hertoginnen van Brabant, 't voirscreven velt heyden ende vroenten gelyc dat hier- voir is verclairt denselven onsen goede luden van Oirschot ende hueren erven ende nacomelingen verleent ende verleenen in titule van cope, om dat te heb- ben, te houden ende te besitten in erfrecht tot ewigen dagen ende dat, oft hen gelieft, te moigen beheymen ende begraven in't geheele oft mit parcheelen ende hueren vryen wille dairmede te doen als van hueren erve ende gelyc anderen hu- eren gemeynten sonder nochtan yet dairaf te moigen vercopen oft t'erve uut te geven het en sy by onsen sunderlingen oirlove ende consente behoudelic oft en- nige lantstraten, moelenwege, kercgange, noodelike driften van beesten oft voet- paden daerdoer hedden plegen te gaen, dat die open ende onbeheyrndt selen

moeten bliven ten gerieve van onsen goeden luden ende onderseten, also gewoonlic is; selen oic onse voirscreven goede lude van Oirschot van den voirscreven velde heyden ende vroenten alle vremde moigen keeren ende doen keeren mit schutten ende anders, also zy plegen te doen keeren ende doen moigen van huren ande- ren gemeynten, sonder argelist, ende dit allet overmids der sommen van twee- hondert ende vyftich ponden eenwerven, die zy ons dairvoir schuldich selen zyn te betalen in gereeden penningen in handen ons voirscreven rentmeesters van Den Bosch, Goessen Heym, die ons voirt schuldich sal wesen dairaf rekeninge ende bewys te doen ende voirt opten voirscreven erfchyns van dertich oude co- ninx groten Tournoyse, die zy ons ende onsen voirscreven erven ende nacomel- lingen voirtaen alle jair op Alreheylitzendach dairaf schuldich selen syn te betalen **mit ende gelyc den** anderen erfchyns uut hueren anderen gemeynten gaende, wele- ken **erfchyns van XXX** oude groten wy onsen voirscreven rentmeester van Den **Bosch bevelen te** scriven ende te registreren in onsen chynsboeken bi den ande- ren erfchyns, die de voirscreven van Oirschot ons jairlix schuldich zyn ende mit **goeden** declaraciën van des voirscreven steet tot ewiger memoriën. Ende wy heb- ben onsen voirscreven goeden inden van Oirschot geloeft ende geloeven van den **voirscreven** velde heyden ende vroenten hen by ons vercocht **also** voirscreven **steet warant** te zyn tegen elderman tot ewigen dagen, behoudelic ons altyt onser heerlicheit ende enen yegeli ken anderen zynen rechte; ende hebben hen voirt verleent ende verleenen, dat die scepenen van Oirschot in den tyt wesende t'allen tiden, als hen dat nut ende behoeflic sal duncken, selen moigen setten ende or- donneren vier notabele mannen van den gebueren aldair tot gesworenen in't stuck van hueren gemeynten, diewelke by hueren eeden, die zy dairtoe schuldich selen syn te doen, ordinanciën selen maken op't gebruyck van den voirscreven velde heyden ende vroenten ende van allen anderen hueren gemeynten, also hen dat tot hueren gemeynen oirber best sal duncken dienen, derwelker ordinanciën alle onse goede lude ende onderseten aldair samentlic ende elc van hen bisunder ge- hoirsam selen moeten wesen op te verbueren, so wes anders dede, sekere penen, die de voirscreven gesworenen by raide ende avise van onsen rentmeester van Den Bosch in den tyt wesende na gelegenheit der saken dairop selen ordonne- ren, om bi denselven onsen rentmeester oft denghenen, dien hy dairtoe onder hem sal stellen, op die overterders geëxecuteert ende ons voirt rekeninge ende bewys ende den sergant oft executeur van zyn gewoenliken loon ende salarys dairaf betalinge gedaen te werden, also dat in der voirscreven sal syn geordi- neert ende ingeliken aldair gewoonlic is; voirtaen hebben **wy onsen** voirscreven goeden luden **van** Oirschot van sunderlinger gratiën **geoirloft ende** geconsen- teert, dat huere scepenen ende gesworenen by gemeynen overdrage ende avise van allen onsen goeden luden aldair oft van den notabelsten deele van hen van huere geheelre gemeynten tot hueren meesten gerieve ende mynsten schaden se- len moigen vercoopen ende t'erve uitgeven tot dertich buenderen toe oft dair- onder, om die voirscreven tweehondert ende vyftich ponden eenwerven, die zy

ons te deser tyt moeten betalen gelyc voirscreven steet ende den voirscreven erfchyns van dertich ouden groten mitten costen by hen in't vervolch van desen gedaen daeraen te nemen ende soverre yet dairaf oevert, dat selen zy schuldich zyn te bekeeren in den gemeynen oirber onser voirscreven vryheit by avise van den voirscreven scepenen ende gesworenen, behoudelic dat wy op elc buender van den voirscreven gemeynten, die zy also selen vercopen ende t'erve uutgeven, selen hebben ende behouden boven ende tot onsen erfchyns uter geheelre gemeynten gaende noch enen nuwen erfchyns van enen ouden groten ons ende onsen erven ende nacomelingen alle jair dairaf te betalen, welken erfchyns wy onsen voirscreven rentmeester van Den Bosch oic bevelen te scriven ende te registreren in onsen voirscreven chynsboecken ende dairop dieghene, die ennige partiën van den voirscreven gemeynten totten voirscreven dertich buenderen toe oft daironder selen hebben gecocht ende t'erve genomen, dairinne te goeden ende t'erven ende hen oic dieselve partiën te bepalen na den lantrechte, om dit te moigen beheyden ende huere profyt dairmede te doen alsoo't behoiren sal; ontbieden dairom ende bevelen onsen drosset ende rentmeester-generael van Brabant, onsen schouthet ende rentmeester van Den Bosch, onsen schouthet van Kempelant ende allen onsen anderen ambachteren, richteren, dieneren ende onderseten nu zynde ende namaels wesende ende elken van hen bisunder also hem toebehoirt, dat zy onsen voirscreven goeden luden van Oirschot van den voirscreven cope des voirscreven velts heyden ende vroenten ende voirt van allen anderen punten hen by ons verleent gelyc die hier bescreven staen, rastelic ende vredelic doen ende laten gebruycken sonder hen dairtegen ennigen hynder, commer oft letsel te doen oft te laten geschien in enniger manieren.

Ende des t'orconden hebben wy onsen zegel aen desen brief doen hangen.

Gegeven in onser stat van Bruessel opten XXsten dach van januariario in't jair ons Heeren dusent vierhondert vive ende t zestich na costumen ons hoofds.

In plica:

By minen here den hertoge, daer ghy heer Henrick Magnus, ridder, Symon van Herbays, meesteren, Claes Clopper ende Geldolf van der Noot ende meer andere van den Raide by wairt.

w.g. Nulant

In dorso:

(1466) A Inter Orschot et Woncel
latere dorsale aantekeningen onleesbaar geworden.

Commentaar

De inwoners van Woensel, die gebruik maakten van de gemeynt aan de Oirschotse kant van de Ekkersrijt, deden dit vermoedelijk krachtens aartbrieven,

die zij van Oirschot ontvangen hadden, maar die door de hertogelijke ambtenaren niet erkend werden en zeker geen 'titel van vercrige' waren.³⁹⁾

De Oirschotse vertegenwoordigers hebben duidelijk aangetoond, dat zij het betreffende gebied anderhalve eeuw te goeder trouw bezeten hadden, maar daarbij ook bedacht, dat het met grote heren slecht kersen eten is. Een eventueel proces tegen de hertog kon alleen de sfeer bederven, terwijl een positief resultaat zeer twijfelachtig was en zo'n proces vermoedelijk meer geld zou kosten dan het alleszins ruime bod, dat Oirschot deed, om de grond '**van nuwes** te copen', in welke woorden men nog eens duidelijk liet merken, hoe men dacht over het ambtelijk gedraai. Het bod van Oirschot zal zo hoog geweest zijn, dat geen enkele concurrent daar tegenop kon.

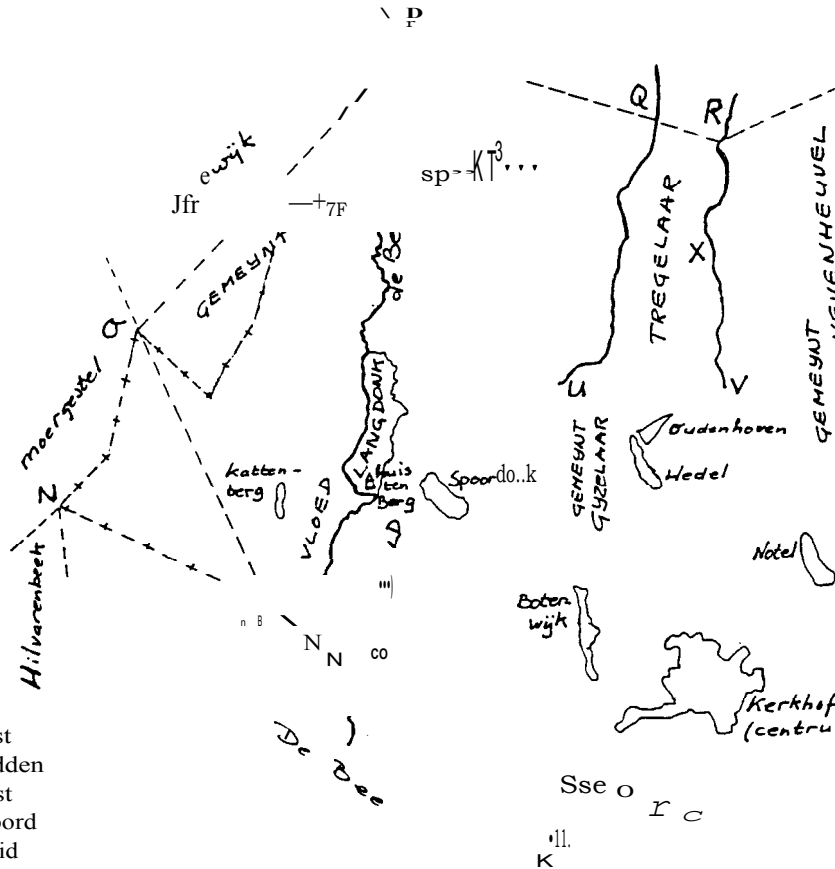
De grensomschrijving

Er zijn heel wat hoge heren aan de grensomschrijving te pas gekomen en, zoals dan gebruikelijk is, hebben zij eigenlijk maar half werk verricht. Het karwei zou later worden afgewikkeld 'ten versuecke van den voirscreven van Oirschot'. Dat zou dan natuurlijk weer nieuwe kosten meebrengen.

De ambtelijke omschrijving munt ook deze keer weer niet uit door duidelijkheid. En zijn blijkbaar drie grenspalen geplaatst, de eerste bij ten Lake. Waar dit voor diende, is niet te zien, tenzij men heel de zuidelijke gemeynt opnieuw wilde afpalen. Voskuil en Hoberg worden wel genoemd, maar daar wordt geen (nieuwe) grenspaal geplaatst. De tweede paal wordt geplaatst bij de Ekkersrijt (D) naar we moeten aannemen, maar het punt wordt niet verder omschreven, hoewel dit heel gemakkelijk was geweest, omdat dit het grenspunt was met **Sen Woensel**. Langs de Ekkersrijt ging men dan stroomopwaarts 'tol in **Lantvoirt**'. We zullen hier weer moeten aannemen, dat bedoeld is, '**tot** ter hoogte van **Landvoort**', dat immers meer dan een kilometer van de **Ekkersrijt** ligt. **Daar werd de** derde grenspaal geplaatst bij een onlangs geplaatste **paal** van Zeelst. **Als men** hier ook de grens van Woensel en Strijp genoemd had, was het duidelijk geweest. Nu is op zich de mogelijkheid open, dat de derde grenspaal geplaatst **werd** te Landvoort, waar Oirschot ook aan Zeelst **grensde**, **maar** dit zou **weer volkomen overbodig** zijn geweest, omdat dit punt **voldoende** bekend was. **Hierna waren de heren blijkbaar zo vermoeid** van het veldwerk, **dat zij het verder voor gezien hielden en** naar **Oirschot gereden** zullen **zijn, om zich daar eens copieus te laten tracteren**,

Het enige positieve in deze grensomschrijving is, dat duidelijk wordt gesteld, dat de Ekkersrijt over een zeker traject grens van de Oirschotse gemeynt was. Overigens is de lengte van de tekst omgekeerd evenredig aan de helderheid.

Van latere moeilijkheden over deze grens is ons niets bekend.

LEGENDA

- A ten Lake
- B Voskuil
- C Hoberg
- D Ekkersrijt oost
- E Ekkersrijt midden
- F Ekkersrijt west
- H Landvoort noord
- H Landvoort zuid
- K Orscoer
- Papenvoort
- M zuid van Kattenberg
- Bekersberg
- O Bokvoort later Eenhand
- P Balsvoort
- Q Tregelaarsvoort
- R grenspunt met Boxtel
- S Schatkuil (Heerstraat of Straat in Heerbeek)
- T Scheieik
- U Hamelaar of Veepadsvoort
- V Nevenheuvel
- W Eertbruggen
- X Tregelaar

----- gemeente-grenzen

+ + + + huidige gemeentegrens van Oirschot, die geen gemeente-grens is geweest (met de Beerzen, Moergestel, Oisterwijk en Best)

..... Romeinse weg van Landvoort (H-G) via Straten en Eertbruggen (W) lopend naar Schatkuil (S)

ver

INHOUDSOPGAVE

REGISTER

1989

INHOUDSOPGAVE

A.E.M. van Esch		
— Genealogie Van Esch te Oirschot	22 -	44
J.P.J. Lijten		
— De heren van Oirschot uit de familie van Petershem	3 -	21
— De latijnse school van Oirschot	86 -	100
— De uitgiften der gemeynten van Veldhoven	185 -	209
— Oirschotse zoen-accorden (m.m.v. L.van der Mierden)		
A. Zoenen wegens doodslag		
- nrs. 112 - 115	56 -	68
- ontstaan en achtergrond van de zoenprocedure	72 -	78
- overzicht	146 -	164
— Kempische curiosa		
6. Particuliere jaarkeuren	46 -	47
7. Het raadhuis in verwachting	84 -	85
8. Hoe nieuw zijn nieuwe namen?	134 -	135
9. Eindhoven Airport in aloude tijden	210 -	212
J. Mertens		
— De Franse volkstelling van Luyksgestel (1796)	167 -	182
C. Scholten		
— Huizen en hun bewoners te Oirschot van de zeventiende tot de twintigste eeuw		
61. De Trompenhoeve, Straten 10	48 -	54
62. Molenstraat 4-6	129 -	133
J. Suijkerbuijk		
— Kinderarbeid 1870 - 1890 (wettelijke maatregelen en globale situatie in Veldhoven-Meerveldhoven, Zeerst en Oerle)	101 -	116
Th. Van Tartwijk		
— Stamlijst Van Tartwijk Best, tak I en II	213 -	216
H. Teurlincx		
— Genealogie Somers	79 - 83,	136 - 145

Toke			
— Oirschotse gedichten			
Herinnering aan Oirschot			183
M. Verwey			
— De Diva Virgo Oirschottana van Petrus Vladeraccus (1571-1618)			119 - 128
Varia			
— Oproep: genealogische gegevens Van Croonenburg			45
-- Bidprentjes als genealogisch hulpmiddel			55
- Gereformeerden en Hervormden in Veldhoven vanaf 1648			184
Gebruikte afkortingen:			
armra.	armneester	schooim.	schoolmeester
burg.	burgemeester	secr.	secretaris
e v.	echtgenote van	top.	toponiem
Oi.	Oirschot	wed.	weduwe
past.	pastoor	weth.	wethouder
pres,	president	wnd.	waarnemend
rentin.	rentmeester		

E
Eerschot 210
Eersel (gemeijnt) 190,192,194,198,
205-206
Eertbruggen, top. Oi. 196
Eindhoven 8,75,110,147,187
- secr. van zie Matheus Wouters
Ekerschot, top. Oi. 210
Eckart 8
Ekkersrijt 190-192,203
Elisabeth, e.v. Antoon n.n. 176
Ellaar, top. Oi. 14
Elsenhoet,
- Henrick - ,scholaster te Oi. 90
- Yda 90
Emmers
- Elisabeth, e.v. Henri 177
- Henri 177
Engeland 101
Engeland, van
- Elisabeth, e.v. Henry 172
- Henry 172
- Laurent 172
- Marie 172
Engelen
- Anne, e.v. Guillaume 178
- Guillaume 178
Enklaar, D.Th. - ,historicus 194,204-205
Esch, van
- genealogie 22-44
- Jaspar 49
- Jaspar Jan 49
- Jasperina - ,wed. Jacobus
du Tromp 49
- Jenneken - ,e.v. Dirk van Dooren 49
Europa, West 72,88
Evers
- Henry 172
- Mathijs 63
Eykens
- Barth. 173
- Joanne, e.v. Barth. 173
- Marie Christine, e.v. Pierre 176
- Pierre - ,teut 168,175-176
Eynatten, Jan van 16
Eyse, hof van (- ,te Althoesselt) 13
Eysen, Lucie 172

F
Fey, Aert 57,63-64
Flerus, Peter - ,teut 168
Franck, Louis - ,minister, 182
gouverneur van de Nationale
Bank van België
Frankrijk 72-74,167
Franse Revolutie 122
Frenken, A.M. 88-90

G
Gaasbeek zie Johanna van Leuven
Gallië 73
Gaslens
- Henri 178
- Jeanne Marie 178
- Peternelle 178
Gaule, Lucas de - ,kanunnik, 91,93
scholaster te Oi.
Geel 152,154-155,160
Geenen
- Joanne 178
- Catharine 172
- Margueritte 178
Geertsema, J.H. - ,minister 103
van Binnenlandse Zaken
Geffen 119
Gelder, Henrick van - , 4
bisschop van Luik
Geldrop, schout van 147
Gender, rivier 192,203-204,211
Genegten, van
- Cornel. 178
- Peternel, e.v. Cornel. 178
Geraardsbergen 152,155
Gerits
- Henri 177
- Marianne, e.v. Henri 177
Germaanse rechtsorde (wetten) 72,150
Gerwen, G.van - ,notaris 188
Gestel, secr. van zie Matheus Wouters
Eindhoven en -
Gestel, van
- Geraert Lenaerts - ,schoolm. 95
latijnse school te Oi.
- Jean 171
Ginhoven, Jan Dielis van 84
Goes 156
Goris
- Antoine 179
- Cicile, e.v. Antoine 179
Gossens
- Guill. 178
- Jan - ,teut 168
- Jean Baptist 177
- Magrite, e.v. Jean Baptist 177
- Marianne, e.v. Guill. 178
Gouda 91,156
Goyarts
- Elisabeth, e.v. Guillaume 172
- Guillaume 172
- Jean 172
- Joanne, e.v. Jean 172
Graf, Antoine de 170
's-Gravenhage 63-65
Groot Britannië 101

Grotens, van
- Jean 173
- Joanne, e.v. Jean 173
- Mathieu 173
Grounen
- Joanne 172
- Catharine 173
- Lucie, e.v. Mathieu 174
- Mathieu 174

H
Haarlemmermeer 210
Haestricht, Dyrick van 15
Haeymans
- Cornelius 170
- Marie, e.v. Cornelius 170
Habraken, Johanna - ,wed. 53
Johannes de Werdt
Hagedoren, Adrien 170
Haghe, die - ,leengoed te Oi 11
Haghen, Celeken van der 190,195,198
Halle 152,155
Ham 8
Haspengouw 12
Hasselt 5
Haydoren, Pierre 179
Hedel, top. Oi. 64,67
Heerle, Jan van 15
Heers, top. Ve. 188-189,192,196,206
Heers, van
- Aleyd - en Spalbeek, e.v. 11
- Jan III van Petershem
- Gerard 11
Hees, Hester Arnoldus van - , 129
wed. Peter Henricx van
Ostaden
Heezemans (Heesemans. Hesemans)
Adrianne 176
Bernard 172,176
Elisabeth 176
Fr. - ,teut 168
Catharine 176
Cath., e.v. Bernard 176
Marie, e.v. Bernard 172
Marie Catherine, e.v. Pierre J. 174
Peternell 170
- Pierre J. 174
Heilige Eik, kapel 57,62,120,122,
152-153,158
Helmond, heer van zie Lodewijk
Berthout van Berlaer
Hendrik III, hertog van Brabant 89,185
Hen(d)rixx
- Adrixx 176
- Barbe, e.v. Adrien 176
- Elisabeth 176
- Jan Petersz. 66
Henri, n.n. 176

Hermans
- Elisabeth 175
- Catharine 175
- C.R. 194
- Walterius 175
Hersel, van
- familie 67
- Joorden Jans 67
Hert, van der
- Elsbene Gijsbrecht Petersz. 90
- Gijsbrecht Petersz. - ,
scholaster te Oi. 90
- Cathelijn Gijsbrecht Petersz. 90
's-Hertogenbosch 7,10-11,68,84,91-92,
94-95,119-120,128,148,
156,160,163,197
hoogschout van stad en 77
meierij
ontvanger van zie Jan van Tuil
leraar aan de zie Christoffel
latijnse school en Petrus van
Vladeracken
Meierij van 68,77,86,90,92,
94-95,119,156,161
latijnse school te 119
Herwaarden, dr. J. van 72
Heshok, hoeve 202
Heumen, van
- Arnoldus 131
- Arnoldus Jan 129,131
- Ida 131
- Jan Arnoldusse 131
- Jan Reijniers 129
- Johanna 131
Heylegers
- Henriëtte 177
- Marie 177
Hieronymus, St. 87
Hilvarenbeek 3,5-7,11,13-17
- heren/vrouwen van 13,16,zie
Jan IV van Petershem,
Beatrix van Petershem
- landdeken van zie Jan van Tuil
- schout van zie Willem Block
Hocht, klooster 7
Hoevereinde, top. Luyksgestel 169
Hoffman, Hartmut 72-73
Holland (gewest) 68,94-95,156
Hontsoirt, top. Oi 8
Hoogeloon 96,198
- predikant van zie Caspar Duytz
Hoogcasteren 190,192,195,198
Hoppenbrouwers
- Aert Gysbert 57-58
- Peter Gysbert 56-57
Horne
- heerlijkheid 3
- Dirck van --,heer van 7
Perweys en Kranenburg

Horne (vervolg)		K (C)		Korsten, J. Marie	170	Laarhoven, van (vervolg)	
- Gerard van	5	Cal(I)is		Corstens, Adriaen	168	- Paulyn Erf Joordens	62-63
- Henrick van	3	- Adriaen - ,teut	168	Kortenaken	160	- Willem Erf Joordens	62-63
Houten, Samuel van	101-105,111	Anne Joanne	178	Cortenbach, J.	188	Lanaken	3
Houthalen	182	Antoinette	172	Kortenbergh, Charter van	11	- Dirk van	3
Huivens, Helene	171	- Arnold	171	Cortens		Landvoort (Lantvoirt)	190,192,195-196
Hulsel, van		Elisabeth, e.v. Jean	176	- Adam	179		199-200
- Anne, e.v. Henri	174	Henri - ,teut	168	- Adrian	170	Langdonk, top. Oi.	9-10
- Henri	174	- Jean	176	Adrienne, e.v. Henri	177	Langven	199
- Jeanne	174	- Joanne	171	Adrien - ,teut	168,175	Lateranen, concilie van	86
- Jeanne Marie	174	- Catharine	171	Adrien Pierre	179	Lathouwers	
- Peternelle	174	- Conrad - ,teut	168	André	170	- Henri	173
Hurk	203,210	- Marie, e.v. Arnold	171	- Dam. Catharine	175	- Jean	173
Huyskens, Luycas Jan Dircksz.	56-57	Callixtus II, paus	74	Henri	177	- Joanne, e.v. Jean	173
		Kamerijk	205	- Joanne, e.v. Adrian	170	Laukens, Anne	175
		Camps (Kamps)		- Joanne	170	Laurensen, Jasper Mathys	66
		- Anne Marguerite, e.v.	177	- Christine, e.v. André	170	Willems	
		Jean Baptist		Coudenbosch, Godfried van	6	Leefdaal	12
		- H.P.H.	187	Kox. Gerdt - ,teut	168	Leefdaal, van	
		- Jean Baptist	177	Craen, Anthonij Hermans de - ,	95	- familie	7
Immens		Karolingen	72,88,97	schoolm. latijnse school te Oi.		- Agnes	6
- Johannes Robertus - ,rector	96	Castione, Giovanni	159	Craendonck, heerlijkheid	201,203	- Elisabeth	6
latijnse school te Oi.		Caudenhoven	188,190,192-193	- Nycholaes, heer van -	10	- Isabel - ,e.v. Willem II van	5-7,10
- Robertus - ,predikant te Oi.	96	Keersop	193	en Zevenborne		Petershem	
Isabella, aartshertogin van	124	Kemmer, sportcomplex	135	Kranenburg, heer van zie Dirk van Horne		- Jan	6-9
Oostenrijk		Kemmers stede, top. Oi.	135	Creyten		- Catharina	6
Ivae		Kempen (Campinia)	127,156	- Marie Cath. e.v. Willeaume	172	- Margriet	6-7,9-10
- Jean	179	Kempen, Luikse	167	- Willeaume	172	Leermaekers, Henrick - ,	94-95
- Christine	179	Kempenland	161,194,210	Croonenburg, genealogische	45	secr. van Liempde,	
- Marie, e.v. Jan	179	- schout van	zie Francois Prouveur	gegevens		rector latijnse school te Oi.	
- Peternelle	179	- stadhouder van	149	Cuper, Jan	10	Leermans, Matheus - ,	91
Ivo, Willem - ,teut	168	- griffier van	zie Aert Sgraets	Kuringen	15	scholaster te Oi.	
		Kerkhof, herdgang	129,135	Kusters		Lendenaars, Marg.	179
J		Kerckhofs		- Francois	172	Lerpt, de	135
Jabeke	151,153,155	- Aldegonda	170	- Henri	177	Leuven	90,156,188
Jacobs, Cornelis	170	- Jean	170	- Jean	174	- Katholieke Universiteit	119,182
Jan I, hertog van Brabant en	199	Kerckhoven	202	Cuyck, van		Leuven van Gaasbeek, Johanna	5
Limburg		Kersmaekers		- Jan Daniëlsz.	161	- ,e.v. Gerard van Horne	
Jan II, hertog van Brabant en	188,196	- Dirick	172	- Wouter - ,kanunnik te Oi.	93	Leyten, Jan Arien	57-58
Limburg		- Marie	172	Kuylaers (Cuylaers)		Liedekerke, Margriet van - ,	6
Jan III, hertog van Brabant	194,196-197,	Keulen	151-155	- Elisabeth, e.v. Jacques	179	wed. van Jan van Leefdaal	
en Limburg	199-200,204-205	Kleef, van		- Jacques	179	Liempde	196
Jan Daemsgasthuis	91	- Agnes	8	- Joanne	179	- secr. van	zie Henrick Leermaekers
Jansen		- graaf	5	- Joanne Lauren	179	Lieve Vrouwe parochie, Oi.	88
- Elisabeth, e.v. Martin	171	Klotkuil, top. Oerle	198	- Marie	175	Limburg, hertogdom	12,15
- Jean	171	Knegsel	192,195,197-199,	Kuypers		Limburg (Nederlands)	167
- Marie	177		204,206-207	- Arnold	178	Limburg (Belgisch)	167,182
- Marie, e.v. Pierre	179	Knippenberg, W.H.Th.	168,196	- Elisabeth	178	- gouverneur van	zie Joseph Bovy
- Martin - ,teut	168,171	Kochoven	190,192,201-202,204	- Cornelle	178	Limoges, concilie van	73
- Pierre	179	Koemeer, Groot	203	- Marie, e.v. Arnold	178	Lippecht, n.n.	190,192,201,204
Joanne, n.n.	173	Koemeer, Klein	203			Lipsius, Justus	124,127
Johanna, hertogin van Brabant	8,11,	Koemeerloop	202-203			Lodewijk de Vrome	72
en Limburg	13-14,90,199	Coeverincx, Gijsbert	120			Lommel	167,182
Johannes Paulus II, paus	211	Kooien, Elisabeth	179			Lommelaers	
Jong, pater Dominicus de	55	Cops				- Bernard - ,teut	168,172
Jonkers		- Arnold	171			- Marie Christine, e.v. Bernard	172
- Barth.	176	- Engel, e.v. Willem	171			Loo, 't	110
- Catharine	179	- Willem	168,171				
- Peter	114	Cornelissen, Henri	174				
- Wouter (Walter) - ,teut	168,179						
Julius Caesar	73						

Loon (Land van)	167,182	Merkelbags	
graafschap	5-6,11,15	- Henriette	177
graaf van	3-6	- Jacq	177
-- Agnes, gravin	3	- Cornele	177
Arnold, graaf	4	Mercx, Cornelis Jan - ,rector	92
Dirk, graaf	6	latijnse school te Oi.	
Gerard, graaf	3	Merode, van	
Johanna van - en Agimont	6,8	- familie	3,16,127
e.v. Jan II van Petershem		- Jan - ,heer van Oi. en	15-16
- Lodewijk, graaf van - en Chiny	4,6	Hilvarenbeek	
- Lodewijk, graaf	3,6	- Rycalt	14,16
Lopende straat, Oi.	161,196	- vrouwe van	zie Beatrix van
Loyens			Petershem
- Bernard	170	Merovingische Rijk	72
- Dingena - ,e.v. Christian	170	Mertens, Jozef	182
- Joanna Elisabeth	170	Meulenstraat, top. Oerle	197
- Christian	170	Meys, Marie	175
- Cornelis	170	Middelbeers	148
- Lambert	170	Middeleeuwen	74
- Marie, e.v. Lambert	170	Mierden, Adriaan van der	114
Luik (prinsbisdom)	4,7,12,16,	Mierlo, pastoor te	zie Augustinus
	120,123,167		Wichmans
- bisschop van	4,6,11,185,zie Jan	Moergestel	14
van Arkel, Henrick van Gelder		- schout van	75,114
- officiaal van	15	Moeskops, Jan Jansen	129
- kapittel	4	Moleneind, top. Oi.	135
Luyksgestel	167,169	Molenstraat, Oi.	91,129,133
Lynden van Sandenberg, W.C.T.	107	Monden van de Rijn, departement	167
- ,minister van justitie		Moriaan, Oi.	135
		Muystermolen, (Beers)	192,195,198
M		N	
Maas		Naastenbest, kapitein van	zie Henrick
- Adrianus - ,gemeenteveld-	111		Ariens Santegoets
wachter te Zeelst		Namen, graaf van	5
- H.J.J. - ,past. te Best	134	Nationale Bank (België),	zie Louis
Maastricht	3,12-13,167	gouverneur van	Franck
Mallen		Nattus, Jean	177
- Helene, e.v. Math.	177	Nauwelaerts, M.A.	121
- Math.	177	Nederland	3,101-102,211
Mariakapel, Oi.	122	Nederlanden	
Marie, n.n.	172,173	- noordelijke	86,156
Mariënhage, prior van het klooster	187	- Spaanse	120
Masius, bisschop van 's-Herto-	91-92	Nederlandsch Schoolverbond	104
genbosch		Nederlandse Maatschappij tot	104
Maurits, prins	120	bevordering van de	
Meermansgrave, top.	190,192,201-202	geneeskunst	
Meerveldhoven	188-189,202,204	Nedermaas, departement van de	167
Melskens		Neeryssche	148
- Adrien	176	Neres	
- Dirick	171	- Barbe, e.v. Jean	178
- Henriette, e.v. Jean	176	- Jean	178
- Jean	175	Neyssen	
- Pierre	174	- Elisabeth	171
Mende, Raimundus van - ,bisschop	74	- Jan - ,teut	168
Menhert, Jan de - ,scholaster te Oi.	90	Nibels	
		- Gerard	171
		- Joanne, e.v. Gerard	171

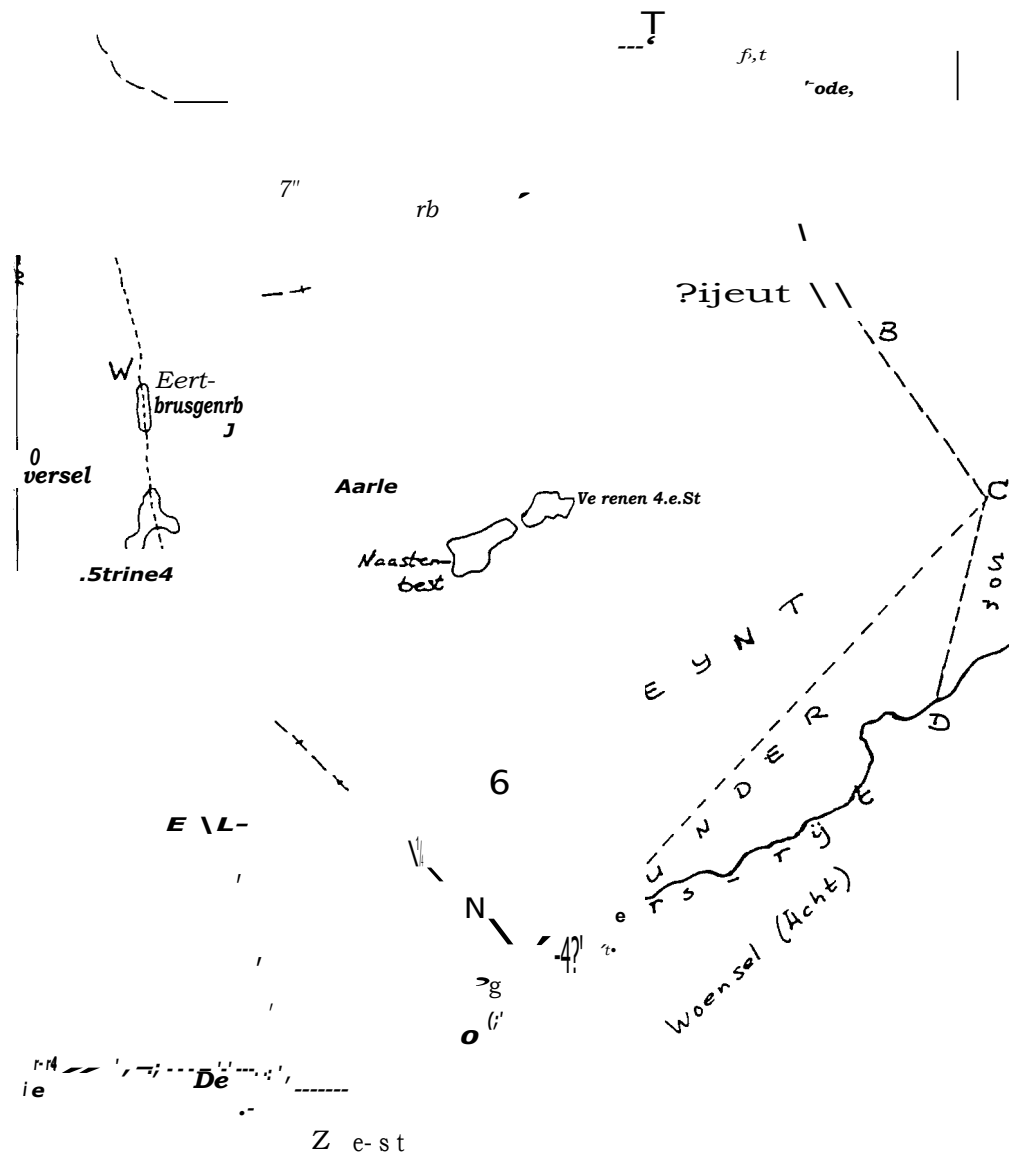
Nieuwendijk, Oi.	134	Pe(e)ters (vervolg)	
Nieuwstraat, Oi.	134	- Barbe, e.v. Antoine	173
Noord Brabant	49,102	- Elisabeth, e.v. Jean	170
- rijksarchief	194	Elisabeth	174
Notel, herdgang	63-64	Henri	178,179
Nuts		- Jean	170,178
- Joseph	178	Catherine, e.v. Henri	178
- Margueritte, e.v. Joseph	178	Corn. - ,teut	168,171
Nuijens, Justinus Nicolaas - ,	131	Lambert	173
secr. van Oi.		Marie, e.v. Philippe	178
		- Marie	175
		- Martin	179
		Philippe	178
O		Pierre	168,171,174,178
Oda, kapittel van de H. - ,	89	- Simon	173
St. Oedenrode		Pels, Henri	175
Odulphus, St.	88,122,127	Petershem (heerlijkheid)	3-7,12,16
Odulphushof, Best	134	Petershem, van	
Oerle	101,110-116,190-207,211	- stamlijst	21
- Grote Aard van	187,192,194,198-199	- familie	3,8,12,16
	202-203,207	- heren	3-4
- burg. van	110	- Arnold	3
- predikant te	zie Gaspar Duytz	- Beatrix - ,e.v. Rycalt van	14,16
- past. te	zie G. Vekemans	Merode - ,vrouwe van Oi.	
Oerle, Kerk-	196-197,200	en Hilvarenbeek	
Oerle, Zand-	194-195,197	- Dirk	3
Oerlesedijk	203	- Gerard - ,heer van Steyn	12,14-15
Oirschot	passim	- Henrick	4-5
- heren van	3,8,13,90	- Henrick - ,heer van	7,10-11
- secr. van	zie Peter van Andel,	Diepenbeek	
	Justinus Nuyens	Henrick - ,scholaster te Oi.	90
- past. te	121-122, zie	- Jan I	5
	Petrus Vladeracken	- Jan II - ,heer van Oi.,	6-9
- kapittel	13,75,87-92	kastelein van Brussel	
- latijnse school	86-100,119	Jan III - ,heer van Oi.	8-12
- streekarchivaris	zie Jan Rogier	Jan IV - ,heer van Oi. en	14-17
- tafel van de H. Geest	134,158	Hilvarenbeek	
Oisterwijk (gemeijnt)	14,91,134,186	Rogier	12,14-16
Oostenrijk, aartshertogen van	zie	Rutger	90
	Albrecht en Isabella	- Willem I	3
Oost- en Middelbeers	127,190,192,	- Willem II	4-7
	195,198-200	- Willem III - ,heer van Oi.	12-14
Oosterhout	88	- Willem - ,kanunnik van	8,11-13,16
Ostade(n), van		St. Servaas te Maastricht	
- Aert Peters	129	Philips II	120
- Gevardus - ,kanunnik te Oi.	93	Plantijn, Christoffel	120
- Maria Peters - ,e.v. Jan	129	Plantijn-Moretus,	120-122,124
Jansen Moeskops		drukkersfirma	
- Peter Henricx	129	Pleyck	
Oude Grintweg, Oi.	135,196	- Jacob - ,teut	168
		- Jan - ,teut	168
		Poirters, Cornelius - ,	91
		scholaster te Oi.	
P		Poppel van	
Pax Romana	73	- Anne	172
Pensenpoel, top. Oi.	135	- Daniel	172
Perk	8	- Jean	172
Perweys, heer van	zie Dirk van Horne	Post, P.R.	86,89
Pe(e)ters		Postel	197-198
- Anne	178		
- Antoine	173		

Prats		Run, rivier	192,196,206
- Marie, e.v. Pierre	179	Rundgraaf, rivier	192,203,211
- Pierre	179	Rijke Claren, klooster te 's-Hertogenbosch	10
Prouveur, Francois - ,schout van Kempenland	65,193	Rijken, C.	197
		Rijkersluis, top. Oi.	135
		Rijkesluisstraat, Oi.	133-134
R		S	
Raad van Brabant	15,63,65	Saint Antoine en Viennois	151,154-155
Raad van State	96	Saint Quentin	152,154-155
Raasbruck		Santegoets, Henrick Arien - , kapitein van Naastenbest	60
- Anne Margueritte, e.v. Cornel	179	Santiago	151-156
- Cornel	179	Sassen, A.	200-202
Reimerswaal	156	Schatkuil, top. Oi.	196
Reims, concilie van	74	Schaut, Gerard van der kanunnik te Oi.	90
Rennenberg, Otto	12	Scherens	
Reydt, van der		- Anne	179
- Adam	177	- Arn. - ,teut	168
- Francois	175	- Jean (Jan) - ,teut	168,178
- Joanne	175	- Johanne, e.v. Jean	178
Reys, Folkert - ,kanunnik te Oi.	92	- Marianne	177
Riet, top. Luyksgestel	169	- Marie	179
Riethoven	192-193,206	Scherpenening, top. Ve.	192,200-211
Roermond	167	Scherpenheuvel	124,152,154-155
Rogier, Jan - ,voorm. streek-archivaris van Noord-Kempenland te Oi.	88	Schiedam	156
Rombauts (Rombouts)		Schilte, Albertus Petrus Bernardus	131
- Adrienne	176	Schinnen, Henrick, heer van	4
Arnold - ,teut	168,174	Schiphol	210
- Elisabeth	176	Schoonen	
Francois - ,teut	168,176	- Marie	170
Henri	174	- Michel, wed.	170
Jan - ,teut	168	Schoonmaekers	
- Jeanne Marie	174	- Adrienne	177
- Catharine, e.v. Thomas	176	- Jean	177
- Christine	174	- Pierre	170
- Cornelle	176	Schoot, top. Veldhoven	198,210
- Margueritte	174	Schootse Heide, top. Veldhoven	207
- Marie Elisabeth	174	Schounmaekers	
- Pierre	176	- Dirick	178
- Thomas	176	- Jean - ,kapelaan	178
Rome 73,120-121,123,151-156,158,211		- Jeanne Marie, e.v. Dirick	178
Romeinse Rijk	72-73	- Marie	178
Romeinse wegen	196,200,203	Schutskuil	196
Ronst, Elisabeth	170	Seegers, Hester - ,wed. Jasper van Esch	49
Rosep (Rosop)	14	Zeelst 101,110-116,147,188-192,198-211	
Rossem, Elisabeth van - ,e.v. Willem van Petershem	8,13	- burg. van	111
Rotterdam	53	Sengelsbroek, top. Luyksgestel	169
Roy, van		Sengers	
- Anne Cornele	176	- Guilleaume	175
- Elisabeth	176	- Cornele	175
- Jean	176	- Marie Ding.	175
- Cornele, e.v. Jean	176	- Marie Catharine, e.v. Guilleaume	175
- Marie Lien	176	Zevenborne, heer van zie Nycholaes, heer van Craendonck en -	
Royackers			
- Anne Catherine, e.v. Wauter	171		
- Wauter	171		

Sgraets, Aert - ,secr. van Oi.	194,200	Stem, Leon - ,teut	168
- ,griffier van Kempenland		Steyn, heer van zie Gerard van Petershem	
Sint Jan de Doper	128	Stiphout, Wouter van -, rector latijnse school te Oi., leraar latijnse school te Diest	94
Sint Jan, kerk te Luik		Stralen, Johanna Maria van -, wed. Franciscus Smetsers	133
- kapittel van	11	Straeten, Jos van der	8
- kanunnik te zie Joorden Brant van Straten		Straten, herdgang	49,51,57,196
Sint Job in 't Goor	148,152,154-155	Struyf	
Sint Joost op Zee	151,154-155	- Peternelle, e.v. Pierre	177
Sint Joris, kapel	122,127	- Pierre	177
Sint Joris-gasthuis	8,13,135	Strijp (gemeint) 190,192,201-203,210-211	
Sint Martinus kerk, Luik	4	Surius, Laurentius	127
Sint Odulphuskerk, Best	122,127	Swaegers, Johanne	173
Sint Oedenrode	89,148		
Sint Paulusabdij, Oosterhout	88	T	
Sint Petruskerk, Oi.	57,62,96,120,122,127-128,158	Tartwijk, van - ,stamlijst	213-216
		Terecht, Mathieu	170
Sint Servaas, Maastricht, kanunnik te Petershem		Tervu ren	205
Sint Truiden	88	Teukens	
Zittard	198,204-205,207	- Joanne	173
Slagers, Petronella	173	- Peternel	173
Sliffert	210	Teuvens, Corn. - ,teut	168
Smets		Teuwens, Marie	178
- Francois	172	Thorbecke, J.R. - ,minister van Binnenlandse Zaken	102-103
- Marie	172	Tilburg	15,122
Smetsers		- pastoor van zie Augustinus Wichmans	
- Franciscus	133	Tillemans, J.	177
- Johanna Maria	133	Timmermans	
- Johannes Franciscus	133	- Hendrick	173
- Cornelis Adrianus	133	- Johanne	173
- Maria Joanna	133	- Lucie	173
- Wilhelmina Maria	133	- Margueritte	173
Smeyers		Tomas, n.n.	173
- Jean	171	Tongeren	12
- Marie, e.v. Jean	171	Tongerlo, abdij	121-122
Smolders, Wouter - ,prior van Mariënhage	187	- abt van zie Theodorus Verbraecken, Augustinus Wichmans	
Snoukx		- coadjutor zie Augustinus Wichmans	
- Marie	177	- novicenmeester zie Augustinus Wichmans	
- Walter	177	Toyart	
Zoes, bisschop van Den Bosch	91,93,120	- Jan Wouter - ,scholaster te Oi.	90
Zomeren, Paulus van -, prior van Mariënhage	187-188,194	- Rutger, - ,past. te Baerle	90
Somers, genealogie	79-83,136-145	- Wouter - ,rentm. van de hertog van Brabant	90
Som mers		Trier	151-156
- Catharine, e.v. Martin	171	Tromp, du	
- Martin	171	- Francisca - ,e.v. Hendricus	51
Zonderwijk (gemeint)	187-189,192,196-198,204,206-207	Josephus van Dooren	
Snellens, André	174	Jacoba Petronella -,e.v.	51
Spalbeek	zie Aleyd van Heers	Francis Deckers	
Spoordonk	8-10,57-58,134	Jacobus	49
Spoordonkseweg	96	Jaspar	49,51
Standdaarbuiten ('t Sand ter Buiten)	63	Johannes Hendrikus	51
Staten-Generaal der Verenigde Nederlanden	68	past. te Wijk bij Duurstede	
Steenens, Jean	173	Maria Anna - ,e.v. Christiaan Antonis van Velsen	49,51
Steensel (gemeint)	192-193,198,204-207		
Steenstraetken, Oi.	134		
Steenvoort (Stevort)	190,192,205-206		

Trompenhoeve, Oi.	49,51	Vaneyndoven (vervolg)	
Tuil, Jan van - ,ontvanger te	9-10	- Joanne, e.v. Bast.	172
's-Hertogenbosch, landdeken		- Catherine, e.v. Guill.	174
van Hilvarenbeek		- Marie	174
Turing Ferrier		- Pierre	175
- Anna Waldburga Jonas	53	Vanherret, Jean	178
Adriana Hermine Fides		Vanheyswijck, Walter	179
- John. - ,heer van Oi.,	53	Vanhof, Henriette	174
kamerheer van de koning		Vanhove, Walter - ,teut	168
van Wurttemberg		Vanmontvort	
Turnhout	148	- Marie, e.v. Pierre	177
- latijnse school	94	- Pierre	177
Tuyssen, Jean	173	Vekemans G. -- ,past. te Oerle	211
Tweede Kamer der Staten Generaal	105	Velban, Aldegonde	173
		Velde, Gerard Anthonisz. van de	161
		Veldhoven (-Meerveldhoven)	101,
		110-116,185-193,196,198,200,204-207	
U		- burg. van	110
Uden, Gerard Henriksz. van	9	Veldhoven-Zeelst-Blaarthem,	46
Utrecht	88	schepenbank	
		Veldhovensedijk	190,192-193,206
V		Velsen, Christiaan Antonis van	51
Va(e)gt, de		Ven, van de	
- Adrien	172	- Jan Dielis	129
- Jean	172	- Jenneken, wed. Jan Dielis	129
- Joanne, e.v. Pierre	171	- Willem - ,rector latijnse	92-93
- Cornelius	172	school te Oi.	
- Pierre	171	Venakker, top. Luyksgestel	169
Valkenswaard	197	Venbergen	197-198
Valleyse, Petronella	172	Venne, J. van de - ,onder-	94
Vanderbaar, Jean	172	meester latijnse school te Oi.	
Vanderlinden		Verbraecken, Theodorus - ,abt	121
- Francois	173	van Tongerlo	
- Guill.	175	Verdonck	
- Catharine, e.v. Francois	173	- Fr. -- ,teut	168
- Lucie	175	- Jean	174
- Marie	175	Verenigde Nederlanden,	119-120,122,
Vanderstern(en)		republiek der	124,156
Adrien	176	Verhoeven	
Anne Griet	176	- Johanna	131-132
Helene, e.v. Math.	177	- Johannes	131-132
Henriette	176	-- Nicolaas	131
- Catharine - ,e.v. Adrien	176	Verkoyen	
- Margeritte	177	- Antoine	174
- Marie Griet	177	- Guillaume	174
- Math.	177	- Cornele	174
- Martin - ,teut	168	- Marie, e.v. Guillaume	174
- Pierre - ,teut	168	Vermullen	
Vandiengen, Pierre	174	- Albert	178
Vanduffel		- Arnold	178
- Aug.	177	- Marie Anne, e.v. Albert	178
- Peternel, e.v. Aug.	177	Verpalen, prof. O.	46
Vandwaac, Joanne	174	Ververs	
Vaneyndoven		- Jean	175
- Adrienne, e.v. Adrien	174	- Cornele	175
- Adrien	174	- Marie	175
- Bast.	172	- Marie Anne	175
- Elisabeth	175	- Martine	174
- Guill.	174	- Pierre	173,175
- Jean - ,priester	174	Verwey, Michiel	119

Vessem (gemeijnt)	190,192,195,	Wereld, huis de -,Oi.	133
	198-199,206	Werdt, de	53
- predikant te	zie Caspar Duytz	- Johannes	53
Villa Dei, Alexander de	87	- Lamberdina - ,e.v. Adrianus	53
Vitalis, Ordericus	74	Johannes van Dijk	
Vlaanderen	74,77	Wezemaal, heer van	185
Vladeracken, van (Vladeraccus)		Wichmans, Augustinus - ,past.	121-124
- Joannes	120	te Mierlo, te Tilburg, abt	
- Christoffel - ,conrector	119	van Tongerlo	
latijnse school te Amersfoort,		Wilhelmus, n.n. - ,scholaster	90
rector latijnse school te		Willem III, koning	105,107,110
's-Hertogenbosch		Willemeyn, n.n.	172
- Petrus - ,past. van Oi.,	92-93,	Willems	
leraar latijnse school te	119-124	- Anne Marie	175
's-Hertogenbosch		- Elisabeth	173
Vlems		Guillaume	179
- Leon. - ,teut	168	Henriette, e.v. Jean	175
- Marie, e.v. Pierre	178	Henriette, e.v. Walter	176
- Pierre	178	Jean (Jan) - ,teut	168,171,175
- Thomas	176	Joanne, e.v. Math.	179
Vleuten, van der		- Cornelle	172
- Henrick Thomasz.	59	- Marie	170
- Jacob Thomas	58-60	- Math.	179
Vlodrop, Nicolaas van -	96	- Walter	176
rector latijnse school te Oi.		Wils	
Vogelsangs		- Bernard	171
- Jean	170	- Dingena, e.v. Henri	171
- Joanne, e.v. Jean	170	- Henry - ,teut	168,171
- Maria	170	- Henriette, e.v. Martin	171
- Michel	170	- Catharine	171
Volmolenbrug	189	- Martin	171
Vooraart	196,200	Wilsnack	151-156
Vorsel	197	Winkel, Willeaume van	173
Vos (de)		Wintelre (gemeijnt)	195,197-199,206
- Jan	90	Wintelroy, Jan Herberts van	63,65
- Jasper - ,kanunnik te Oi.	93	- ,schout	
- Willem - ,scholaster te Oi.	90	Witsenburg, K.	86
Vucht, Herman Dircksz. van	8	Woensel	187,190,203
Vrede van Munster	95	Wolfshoven (Wolfshoek),	204-205,207
		Knegsel	
W		Wolters, M.J.	3-5,12
Waalre	188-193	Wouters, Matheus - ,secr. van	188
Waalresedijk, Ve.	188-193,206	Eindhoven en Gestel	
Warwel, Frans	14	Wurttemberg, kamerheer	zie J. Turing
Wats		van de koning	Ferrier
- Aldegonde, e.v. Jean	174	Wuyts, Wouter - ,teut	168
- Dirick	177	Wyffliet, Jan - ,kanunnik te Oi.	15
- Etienne	175	Wijk bij Duurstede - ,past. te	zie
- Jean	174	J.H. du Tromp	
- Marie, e.v. Etienne	175		
Wauters		X	
-- A. - ,historicus	6,12		
- Jeanne	175	Y	
-- Catherine	175	Ysewijn, prof. J.	119
- Marie Anne	175		
Weert, Jan Poulusse de	51	Z = S	
Welpschat (Welschap,	190,192,		
Welsop, Welsup)	201-203,210-211		
Wenceslaus, hertog van Brabant	90		

BIJ DE KAART

De gemeynt van Daniel van Oirschot omvatte het Beersveld, de Vloed en de Langdonk en strekte zich westelijk vermoedelijk uit tot M en **O** en vandaar mogelijk ongeveer tot de noordelijke punt van Langdonk. Voor de oostelijke grens is geen criterium te geven behalve dat ze mogelijk reikte tot Papenvoort (L).

De driehoek Kattenberg (**M**) Eenhand (O) - Bekersberg (N), die nu gemeentelijk tot Oirschot hoort, was oorspronkelijk wel Beerse gemeynt.

De gemeynt van Spoordonk strekte zich uit van Bokvoort (later Eenhand) (O) via Balsvoort (P) en Tregelaarsvoort (Q) tot Hamelaar (U). Een noordwestelijke strook hoort thans tot de gemeente Oisterwijk.

De gemeynt Tregelaar lag tussen de gemeynten van Spoordonk en Nevenheuvel tussen twee kleine waterlopen: U - Q - R - V.

De gemeynt van Nevenheuvel (ook Notel genoemd) lag van Nevenheuvel (V) oostelijk van Tregelaar (X) tot de grens met Boxtel (**R**) en via Schatkuil (S) tot Eertbruggen (W).

Het Besterbroek strekte zich uit van de heerbaan tussen Eertbruggen en Schatkuil (S) langs het gebied van Liempde tot Scheieik (T) en langs het gebied van Sint-Oedenrode tot ten Lake (A).

De grote zuidelijke gemeynt had de volgende grenspunten: ten Lake (A) Voskuil (B) Hoberg (C) en daarna volgens Oirschot D - E - L - G maar volgens de hertogelijke ambtenaren E - G. Vanaf Landvoort noord (G): de Twee boomkes (**I**) Orscoer (K) en Papenvoort (L).

De 300 bunder omstreden gebied door Oirschot **opnieuw gekocht** in 1466 bestonden uit de twee driehoeken C - D - **E en E - F - G**.

De 64 bunder, die Oerle meende gekocht te hebben bij **de grote aard** en die Oirschot kocht in 1466, hadden als hoekpunten **Landvoort** noord (G) Landvoort zuid (**H**) en de Twee boomkes (**I**).

64 bunder bij Landvoort 1466.01.20. (B)

Reeds bij de bespreking van de grote aard van Oerle en ook bij de uitgifte van de grote zuidelijke gemeynt van Oirschot hebben wij deze kwestie aangeraakt. Bij de uitgifte van de grote aard was het de bedoeling van de Oerlese mensen, om de grens te trekken van 'de Twee boomkes' tot de noordelijke punt van Landvoort en vandaar langs Landvoort en de 'heerstræet' tot de molen van Oerle. De zuidelijke gemeynt van Oirschot was volgens die bedoelde grens aangegeven. De hertogelijke ambtenaren, zoals gebruikelijk naar zich toe rekenend, zeiden aan het adres van Oerle: neen, jullie hebben niet gekocht van 'de Twee boomkes' tot de noordelijke punt van Landvoort, maar tot de zuidelijke punt daarvan. Het argument zal wel geweest zijn, zoals ook bij Ekkersrijt, dat anders Landvoort in de omschrijving twee keer genoemd had moeten worden. Het betwiste stuk wordt uiteindelijk gekocht door Oirschot. De smalle tip met als top 'de Twee boomkes' en als basis Landvoort omvat 64 bunder of 85 hectaren.

De tekst van deze uitgifte is gepubliceerd door Enklaar naar een zeventiende-eeuws afschrift in het gemeente-archief van Oerle.⁴⁰⁾ Het origineel is aanwezig in het Oirschotse archief.⁴¹⁾ De tekst is voor het grootste gedeelte identiek met de vorige. Wij zullen de wijdloperige inleiding met verwijzing naar de vorige uitgifte nog korter samenvatten, in de relevante passages overbodige en verwarrende tussenzinnen weglaten en enkel de eigenlijke uitgifte in letterlijke woorden aan u voorleggen.

1466.01.20.B

Brussel

Philips by der graciën Gods hertoge van Boutgoingen, van Lothryck, van Brabant ende van Lemborch enz. enz.

verklaart met verwijzing naar zijn mandementen d.d. 1462.05.10 en 1464.

04.21, dat hij bij mandement d.d. 1465.04.30 diverse aan zich getrokken stukken gemeynt heeft te koop gesteld

onder d'andere een seker a stuck vroenten gelegen tusschen Oirschot en Oirle te Zeelst wairt aen, beghinnende 't selve stuck aen die Twee boomkens ende lants nederwaert streckende aen die gemeynte van Oerle in Lantvoert, houdende in der maten gelyc ter ordinanciën van onsen voirscreven rentmeester van Brabant dat by eenen gesworen lantmeter is bevonden ende overslagen vier ende trestich buendere mede dairinne begrepen omtrent veerthien buendere uutgetorfders plaetsen overdect mit water dairinne gelegen, welke voirscreven stuck vroenten die van Oirschot ende andere gebueren dairomtrent voirtys aengeveerd hebben gehad ende plegen te gebuycken sonder ennigen titel van vercrige dairaf te hebben gethoent ende overgebracht navolgende den inhoud van onsen voirscreven brieven van mandementen, ende is onlangsleden by enen sekere processe, dat gehangen heeft voir onsen voirscreven cancellier ende raidsluden tusschen dien

van Oirschot aen d'een zyde ende dien van Zeelst aen d'andere om huere gemeynten wille bevonden ende by vonnisse van denselven onsen cancellier ende raidsluden verclaert geweest, dat het gelegen is buten den palen ende paelsteden van huerre gemeynten aen allen zyden ende also ons toebehoerende,⁴²⁾

dat d.d. 1465.11.21 namens de inwoners van Oirschot Henrick van Houbraken bij Jan van Olmen, rentmeester-generaal van Brabant, en Jan van Arkel, stadhouder van de rentmeester van de Meierij, is gekomen en voor die 64 bunder

ten utersten heeft .... gepresenteert, ons dairvoir te geven ende te betalen in gereeden penningen in manieren van voirlive die somme van hondert ponden - te XL grote onser munten van Vlaenderen elc pont - eenwerven ende dairtoe enen jairlicssen erfchyns van twelwe ouden coninx groten Tournoyse,

welk bod door niemand werd verhoogd en daarom door de rentmeesters is aanvaard en aan de hertog voorgelegd;

Soe doen wy te weten, dat wy .... hebben die voirscreven comrnanschap belieft ende geapprobeert, believeen ende approberen mit desen brieve ende diennavolgende hebben wy voir ons, onse erven ende nacomelingen, hertogen ende hertoghynnen van Brabant, 't voirscreven stuck vroenten gelyc dat gelegen is ter plaetsen ende groot wesende in maten gelyc voirscreven steet dan voirscreven onsen goeden luden van Oirschot ende hueren erven ende nacomelingen verleent ende verleenen in titele van cope, om dat te hebben, te houden ende te besitten in erfrechte tot ewigen dage ende dat, oft hen gelieft, te moigen beheymen ende begraven in't geheele oft mit parcheelen ende hueren vryen wille dairmede doen als mit hueren erve behoudelic oft ennige laatstraten, moelenwege, kercgange, noodelike driften van beesten oft voetpaden dairdoir hedden plegen te gaen, dat die oepen ende onbeheymdt selen moeten bliven ten gerieve van onsen goeden luden ende onderseten also gewoenlic is; selen oic onse voirscreven goede luden van Oirschot van den voirscreven stuck vroenten alle vremde moigen keeren ende doen keeren mit schutten ende anders als zy plegen te doen ene doen moigen van anderen hueren gemeynten sonder argelist, ende dit allet overmids der voirscreven sommen van hondert ponden, die zy ons dairvoir schuldich selen zyn te betalen in gereeden penningen in handen ons voirscreven rentmeesters van Den Bosch, Goessen Heym, die ons schuldich stil wesen dairaf rekeningen ende bewys te doen ende oic opten voirscreven erfchyns van twelwe ouden coeninx groten Tournoyse, die zy ons ende onsen voirscreven erven ende nacomelingen voirtaen alle jair op Alreheyliendach dairaf schuldich selen zyn te betalen mit ende gelyc den erfchyns uut hueren anderen gemeynten gaende; ende wy hebben hen geloeft ende geloeven van den voirscreve stuck vroenten warant te wesen tegen elkermalc tot ewigen dagen, willende ende bevelende, dat onse voirscreven rentmeester van Brabant oft onse rentmeester van Den Bosch des versocht zynde by henselven oft hueren stedehouder overmids onsen mannen van leen, die zy dairover selen roepen, welken wy oic bevelen tot hueren versuecke dairby

te comen 't voirscreven stuck vroenten den voirscreven van Oirschot bepale, also dat na den lantrecht behoirt, behoudelic ons altyt onse heerlicheit ende enen ygeliken anderen zynen rechte; willen oic, dat onse voirscreven rentmeester van Den Bosch den voirscreven erfchyns van XII oude groten screve ende registrere in onsen chynsboeken bi den anderen onsen chynsen aldair mit goeder declaraciën van des voirscreven steet tot ewiger memoriën; ontbieden dairom ende bevelen onsen drosset ende rentmeester-generael van Brabant, onsen schouthet ende rentmeester van Den Bosch, onsen schouthet van Kempelant ende allen onsen anderen ambachteren, richteren, dieneren ende onderseten nu zynde ende na maels wesende ende elken van hen bisunder, dat zy onsen voirscreven goeden luden van Oirschot endea hueren a erven a endea nacomelingen a van den voirscreven cope ende stucke vroenten ende allen punten hierboven verclairt rastelic ende vredelic doen ende laten gebruycken tot ewigen dagen sonder hen dairtegen ennigen hynder, commet oft letsel te doen oft te laten geschien in enniger manieren.

Ende des t'orconden hebben wy onsen zegel aen desen brief doen hangen.

Gegeven in onser stat van Bruessel opten XXsten dach van januario in't jair ons Heeren dusent vierhondert vive ende t zestich na costumen ons hoofds.

In plica: By minen here den hertoge, dair ghy heer Henrick Magnus ridder, Symon van Herbays meesteren, Claes Clopper ende Geldolf van der Noot ende meer andere van den Raide by wairt.

w.g. Nulant

In dorso: (1466) Inter Orschot, Zeelst et Oerle
later: Dit is het verchyns van den vier ende t sestich buendere
N 22
later: het Wintersels ven

a. Deze woorden staan in het afschrift dubbel.

Commentaar

Volgens de tekst is de onderhavige tip Gemeynt eerder al gebruikt door de inwoners van Oirschot en naburige plaatsen. Volgens hun eerlijke overtuiging waren de inwoners van Oerle rechthebbenden. Wij hebben geen gegevens gevonden, om te kunnen uitmaken, of gebruik door anderen dan die van Oerle wettig of onwettig was geweest. Vermoedelijk is in dit grensgebied, ver van alle bewoning gelegen, nogal wat gevrijbuit, in hoofdzaak wel door turf steken. Dit zal vooral gebeurd zijn in het Wintelre-ven, dat practisch helemaal in dit gebied lag, en mogelijk ook in het Langven, dat gedeeltelijk in dit gebied lag. Dit stuk gemeynt

lag wel hoog, maar had in die tijd vermoedelijk een slechte afwatering, zodat er nogal wat veen gevormd werd. Het Oirschotse bod van 100 pond was relatief zeer hoog, zodat eventuele concurrenten werden afgeschrikt. Vermoedelijk heeft Oirschot het in hoofdzaak gekocht voor turfwinning. Met zijn uitgebreid inwoneraantal en quasi-stedelijke bebouwing in de kom had Oirschot veel brandstof nodig en kon het zich in die tijd de weelde veroorloven die relatief duur te kopen.

In tegenstelling tot andere gemeynthe-uitgiften wordt hier niet bedongen, dat men gronden aan particulieren mocht uitgeven. Het stuk lag daarvoor te ver weg, was er niet geschikt voor en men had er een andere bestemming voor.

Een grensomschrijving wordt alleen globaal gegeven in het begin van de akte, waar het perceel enigszins wordt omschreven. Er wordt geen 'palinge' gedaan; deze kon ten allen tijde worden aangevraagd, maar was feitelijk overbodig, omdat de drie hoekpunten voldoende herkenbaar waren. Het stuk 'Landvoort' was toen vermoedelijk nog duidelijk herkenbaar. De lange zijde aan de Oirschotse kant hoefde niet gepreciseerd te worden, maar sloot aan bij de grote zuidelijke gemeynthe. Alleen de lange zijde tussen Oirschot en Oerle kon moeilijkheden opleveren. Moeilijkheden over dit grensverloop zijn echter niet bekend. Wel werd er nogal eens door onbevoegden turf gestoken, waarover soms processen werden gevoerd.

Bij deze twee laatste uitgiften en ook bij de bevestiging van het Besterbroek, alle drie op dezelfde datum, was het voorlijf niet van te voren betaald, zoals bij andere uitgiften meestal wel geschied was. Het werd achteraf betaald aan de rentmeester van de Meierij, Goessen Heym, d.d. 1466.09.20.⁴³⁾

De westelijke grens van Oirschot

Na bestudering van de gemeynthe-uitgiften aan Oirschot blijft er een hiaat wat betreft de grenzen in het westelijk gebied. Nu is de oostelijke grens van Moergestel nooit in het geding geweest, maar met Oisterwijk en de Beerzen zijn er eeuwenlang kwesties geweest. Wij zullen daarom aan de hand van de uitgiften der gemeynthen van Oisterwijk en de Beerzen trachten tot een afbakening te komen.

De gemeynthe van Oisterwijk is uitgegeven d.d. 1300.12.04.⁴⁴⁾ De grensomschrijving voor de oostelijke en zuidelijke grens geeft alleen de belendende gemeynthen en dat zijn achtereenvolgens Boxtel, Oirschot en Moergestel.⁴⁵⁾ Hierin ligt dus geen enkele reden, om een andere grens met Oisterwijk aan te nemen dan de grens, die wij bij de uitgifte van de gemeynthe van Spoordonk hebben gereconstrueerd en die ook in 1391 door de hertog als jurisdictiegrens werd vastgesteld.

De gemeynthe van de Beerzen is uitgegeven d.d. 1334.05.30 en gepubliceerd door

Enklaar met een serie totaal ongemotiveerde vraagtekens in de grensomschrijving,⁴⁶⁾ en later in het Oorkondenboek van Tongerlo naar het origineel, dat nog in het archief der abdij aanwezig is.⁴⁷⁾ De grensomschrijving in deze uitgifte bestaat ook uit het aanduiden van de aangrenzende gemeynthen: van 1. de uiterste paal der gemeynthe van Oerle tot 2. de paal der gemeynthe van Oirschot en van 3. de verste paal der gemeynthe van Oirschot tot 4. de verste paal der gemeynthe van Oisterwijk en van de verste paal der gemeynthe van Oisterwijk tot 5. de verste paal der gemeynthe van Beek. Er staat telkens 'van de gemeynthe van de kaart van ....' in de betekenis: 'van de gemeynthe, zoals ze in de kaart van .... omschreven is', dus met verwijzing naar de uitgiften van die gemeynthen. Voor de duidelijkheid hebben we die telkens herhaalde verwijzingen maar weggelaten. Het is duidelijk, dat hier slechts het noordelijk gedeelte van de grens der Beerse gemeynthe omschreven is. In concreto moet bedoeld zijn met 1. de Twee boomkes (I), 2. Orscoer (K), 3. Papenvoort (L), 4. Bokvoort (later Eenhand) (O) en 5. Bekersberg (N). Op deze basis hebben wij de zuidwestelijke grens van de gemeynthe van Daniel van Oirschot gereconstrueerd. Tussen punt 3 en 4 hebben wij de grens getrokken volgens de tegenwoordige gemeentegrens tot zuidelijk van Kattenberg (M) en vandaar een rechte lijn naar de Eenhand. Het eerste stuk van deze grens heeft in feite wel gegolden. De Beerse uitleg, dat de hele grens tussen punt 3 en 4 een rechte (lucht)lijn zou moeten zijn, bracht de kapel van de H. Eik op Beers gebied, maar is in feite nooit aanvaard. De driehoek tussen Kattenberg (M) Eenhand (O) en Bekersberg (N), die nu tot de gemeente Oirschot behoort, is dus in deze gemeynthe-uitgifte aan de Beerzen toegewezen.

Het is duidelijk, dat de abdij van Tongerlo achter deze uitgifte zat. Het origineel is daar bewaard en alleen de grens van Oostelbeers wordt omschreven. Het is daarom onbegrijpelijk, dat deze gemeynthe in het Oorkondenboek van Tongerlo met de naam Middelbeers wordt aangeduid.⁴⁸⁾

Enkele bijzonderheden

Bij een vergelijking van de teksten van de besproken uitgiften met elkaar en met andere uitgiften vallen enkele zaken aanstonds op.

De tekstgelijkenis

De gemeynthen van Nevenheuvel d.d. 1311.05.13, de grote zuidelijke gemeynthe d.d. 1311.08.02, de gemeynthe van Spoordonk d.d. 1312.02.19, het Besterbroek d.d. 1335.06.24 en de gemeynthe van Tregelaar d.d. 1336.04.10 zijn alle in het Latijn uitgegeven en de teksten vertonen een opvallende parallel, hoewel de gemeynthe van Nevenheuvel werd uitgegeven door Wouter Toyart, die van Tregelaar door Thielman van Zon en de overige door de hertog zelf. Een dergelijke sterke pa-

rallel over een periode van 25 jaar is niet te verklaren vanuit de hertogelijke kanselarij, waar in die periode zeer diverse teksten van uitgiften werden opgesteld. Zij zal dus verklaard moeten worden vanuit Oirschot en wij denken daarbij onmiddellijk aan de persoon van Willem de Vos, die vermoedelijk bij al deze uitgiften een belangrijke rol heeft gespeeld. Daarnaast is het zeer waarschijnlijk, dat bij een nieuwe aanvraag een vroegere uitgifte-tekst is meegenomen, om als voorbeeld te dienen.

Thimus

Deze Latijnse naam voor gemeynt vonden wij bij het overzien van een groot aantal gemeynte-uitgiften alleen bij de uitgifte van de grote zuidelijke gemeynt van Oirschot d.d. 1311.08.02, de gemeynt van Lieshout van dezelfde datum en de gemeynt van Spoordonk d.d. 1312.02.19. Wij veronderstellen, dat het een verlatijnsing is van een Nederlands woord voor gemeynt, dat misschien zeer plaatselijk was (bij de uitgifte van Lieshout kan het overgenomen zijn van Oirschot) en dat toen reeds aan het verdwijnen was. Dat woord zal 'timer' geweest zijn en is slechts blijven voortleven in een paar toponiemen zoals 'Tymerdonck' in Oirschot en 'het Timmereind' in Oostelbeers, beide gelegen in gebieden, die vroeger gemeynt waren.

De voorwaarden

In alle vijf juist genoemde uitgiften werd bepaald, dat men de gemeynt niet hoefde te omheinen maar open mocht laten liggen en toch mocht schutten. Bij andere gemeynte-uitgiften vonden wij dit apart verlot alleen bij de uitgifte van de grauwe gemeynt van Sint-Oedenrode d.d. 1311.08.02. De formulering wijst erop, dat dit een uitzondering was en dat men normaal een uitgegeven gemeynt diende te omheinen. In Knegsel en andere zuidelijke-Kempen-dorpen vond men restanten van een dergelijke omheining.⁴⁹⁾ Hier ligt nog een interessant terrein voor onderzoek.

Besluit

Wanneer we het geheel overzien, constateren we in de zaak van de Oirschotse gemeynten een opvallende onderlinge overeenkomst, terwijl er tevens aanwijzingen zijn, dat Best met betrekking tot het Besterbroek een eigen weg insloeg. Die divergentie zou een hoogtepunt bereiken in een hooglopende ruzie over het Besterbroek in de zeventiende eeuw, waarover al eens geschreven is in Campinia.⁵⁰⁾

Het is echter een zeer ingewikkelde kwestie geweest, die al eeuwen eerder smeulde en nog vele decennia heeft nagegloeid. Zij was ook verstrengeld met meerdere andere dorpspolitieke spanningen en daardoor uiterst moeilijk te ontrafelen.

NOTEN

1. Een sprekend voorbeeld in deze is de kwestie tussen Oirschot en Oisterwijk rond 1390, waarop wij later hopen in te gaan.
2. Voor de juridische achtergrond van de hertogelijke uitgiften zie men de inleiding op mijn artikel 'De uitgiften van de gemeynten van Veldhoven' in het vorige nummer van Campinia.
3. Zie mijn artikel 'De Oirschotse kapittelstatuten tot 1500' in Campinia jrg. 17 (1987), blz. 5-30.
4. Akten d.d. 1301.08.18 en 1301.08.30: H.P.H. Camps ed., Oorkondenboek van Noord-Brabant tot 1312, 's-Gravenhage 1979, nrs. 620 en 621. Deze akten hadden op archivaris Klaassen blijkbaar zo'n indruk gemaakt, dat hij ze binnen één jaar tijds tweemaal tesamen publiceerde in Campinia jrg. 4 (1974), blz. 117 e.v. en jrg. 5 (1975), blz. 57 e.v., terwijl hij de akte d.d. 1301.08.30 reeds gepubliceerd had in Campinia jrg. 4 (1974), blz. 60 e.v. Desondanks (of juist daardoor?) achtte Camps deze twee- en drievoudige publicatie geen vermelding waard.
5. Het woord ontbreekt zowel in het vidimus door het Oirschotse kapittel d.d. 1379.08.02 als in de vidimus door schepenen van 's-Hertogenbosch van 1633 en van 1719, welke teksten wij ter plaatse zullen bespreken.
6. Van de uitgiften aan Willem van Herlaer d.d. 1301.03.20 en 1304.07.02 heeft Camps een (corrupte) vertaling opgenomen in het Oorkondenboek onder de nrs. 609 en 670. De Latijnse teksten werden door mij gepubliceerd in Campinia jrg. 14 (1984), blz. 18-24.
7. Camps, Oorkondenboek, nrs. 588, 646, 652 en 653. Zie ook Felix Maes archivaris der abdij van Park, 'Het hof van Herebeke onder Oirschot', in Campinia jrg. 4 (1974), blz. 70 e.v.v.
8. Zie mijn artikel 'Rogier van Leefdaal koopt Oirschot en Hilvarenbeek' in Campinia jrg. 18 (1988), blz. 111-138.
9. Camps, Oorkondenboek, nr. 842. Campinia jrg. 2 (1972), blz. 200 e.v. De ommissie van Camps werd reeds vermeld door P. Avonds in zijn recensie in Tijdschrift voor Geschiedenis jrg. 95 (1982), blz. 254 e.v.
10. o.a. O.A.A.O., vrl. inv. nr. 1000.
11. Register van Dooren-van Baar, blz. 466-468.
12. '... Walterus dictus Toyart receptor reddituum domini ducis Brabantie et summus forestarius nemorum seu silvarum eiusdem in villicatione de Busco
13. Camps, Oorkondenboek, nr. 849.
14. Enklaar, Gemeene gronden in Noord-Brabant in de Middeleeuwen, Utrecht 1941, nr. 89.
15. Campinia jrg. 1 (1971), blz. 40 e.v.
16. A.R.A. Brussel, Arch. v. Merode - Westerlo, inv. nr. LA 1252.
17. R.v.D.v.B., blz. 322 e.v. en 458 e.v.

18. Dit authentieke maar gedeeltelijk onleesbaar geworden afschrift bevindt zich samen met een vidimus door Bossche schepenen d.d. 1719.12.09 in het O.A.A.O., vrl. inv. nr. 8153.
19. O.A.A.O., ch. 1633.04.01.
20. Zoen-accorden wegens moord op Ardt van Heesterbeek: Campinia jrg. 14 (1984), blz. 38-48. Ardt van Heesterbeek, inwoner van Oirschot, was met zijn schapen meermalen op het gebied van de Beerse gemeynt geweest.
21. H. Vera, '650 jaar Beerse gemeynt' in Campinia jrg. 15 (1985), blz. 7 e.v.
22. Camps, Oorkondenboek, nr. 865.
23. Enklaar, Gemeene gronden, nr. 120.
24. Campinia jrg. 2 (1972), blz. 188 e.v.v.
25. R.v.D.v.B., blz. 462-464.
26. O.A.A.O., vrl. inv. nr. 7706, stuk nr.
27. Camps, Oorkondenboek, nr. 865 en Campinia jrg. 2, blz. 118 e.v.
28. o.a. Camps, Oorkondenboek, nrs. 90, 111 en 114.
29. Rapport over het planten van een heester op dit grenspunt en het daarbij vinden van oude grenspalen d.d. 1638.01.13 en getuigeverklaring door schepenen van Moergestel over het vinden van die palen: Schepen-register van 1638, fol. Ivo- 11. Afschrift van verklaring door schepenen van Hilvarenbeek d.d. 1638.02.04 betreffende het kruispunt Eenhand van de wegen Oirschot - Moergestel en Diessen - 's-Hertogenbosch op de grens van Moergestel, ibid. fol. 37-39^v0,
30. In ons artikel 'De heren van Oirschot uit de familie van Petershem in Campinia jrg. 19 (1989), blz. 14 wezen wij op deze grensvaststelling door hertogin Johanna d.d. 1391.05.00, A.R.A. Brussel, A.F.v.M.-W, inv. nr. LA 1252-4. Bij nader inzien is het meer voor de hand liggend, dat de grens de bekende weg van Diessen naar 's-Hertogenbosch volgde. De vaststelling omvat dan ook de totale grens tussen Oirschot en Oisterwijk.
31. Campinia jrg. 2 (1972), blz. 18. De slaafse vertaling is moeilijk begrijpelijk; door de transscriptiefouten wordt ze totaal onbegrijpelijk en het regest maakt de verwarring nog groter.
32. Campinia jrg. 7 (1977), blz. 63 e.v. Het afschrift bevindt zich in het archief van de Raad van Brabant in het R.A.N.B. nu nr. 323.
33. O.A.A.O., vrl. inv. nr. 7751, stuk nr. 1. Het afschrift is geauthentiseerd door secretaris P.v. Andel en dus zeventiende-eeuws.
34. R.v.D.v.B., blz. 468-470.
35. Het origineel van deze uitgifte d.d. 1466.01.20.0 was in 1787 nog aanwezig. Het zal bij de afsplitsing van de gemeente Best zijn overgedragen en daar verloren geraakt zijn. Wij beschikken nog over een afschrift in het R.v.D.v.B., blz. 163-171 en een daarnaar gemaakt afschrift door secretaris A. ter Croye d.d. 1739.03.06, O.A.A.O., vrl. inv. nr. 3956. Bovendien is er een authentiek afschrift d.d. 1787.04.01 door secretaris J. Schouw naar het origineel: O.A.A.O., vrl. inv. nr. 979.
36. R.v.D.v.B., blz. 464-466.
37. O.A.A.O., vrl. inv. nr. 7727, stuk nr. 3.
38. O.A.A.O., vrl. inv. nr. 8169, oh. 1466.01.20.A. Het authentiek afschrift is d.d. 1547.07.05 gemaakt naar het origineel door notaris (en secretaris) Jan Rutgers van Kerckoerle: O.A.A.O., vrl. inv. nr. 2301.

39. In het O.A.A.O., vrl. inv. nr. 9048 is alleen een minuut-aartbrief uit later tijd (1582) bewaard voor de hoeve Mensfort.
40. Enklaar, Gemeene gronden, nr. 92. O.A.A.Oerle, vrl. inv. nr. 343. Dit authentiek afschrift is van 1601 van de hand van de Oirschotse notaris en latere secretaris Jan de Metser.
41. O.A.A.O., vrl. inv. nr. 8171, ch. 1466.01.20.B.
42. De bedoelde uitspraak is in originali aanwezig: O.A.A.O., vrl. inv. nr. 8166, ch. 1464.09.19.
43. O.A.A.O., vrl. inv. nr. 8174, ch. 1466.09.20.A. Goessen Heym geeft daarbij kwitantie voor 400 rijnsgld., waarmee betaald is de koop van de 300 bunder en de 64 bunder en het octrooi d.d. 1464.12.20, om 100 bunder gemeynt te mogen verkopen tot wederopbouw van de kerk en afbetaling van achterstallige cijns. Best kreeg dezelfde dag een kwitantie voor 150 Rijnsgld., waarvan het origineel (vermoedelijk in Best) is verloren gegaan, maar een afschrift bewaard is: O.A.A.O., vrl. nr. 3225.
44. Camps, Oorkondenboek, nr. 603.
45. '.... communitatem extendentem se a dicta villa de Oesterwyc usque ad debitam divisionem communitatis de Boxtel, de Boxtel communitate usque ad divisionem communitatis de Oirschot, de Orscot usque ad debitam divisionem Johannis de Gestel ....'
46. Enklaar, Gemeene gronden, nr. 9.
47. M.A. Erens, ed., De oorkonden der abdij Tongerlo, dl. III, Tongerlo 1952, nr. 775.
48. De slordigheid en ondeskundigheid en het koeterwaals van de Tongerlose archivariissen is reeds gegispt door F. Smulders, Brabants Heem jrg. 18 (1952), blz. 137 e.v.
49. Brief van Mat Theunissen te Vessem d.d. 1989.10.22 van de werkgroep 'Knegselse wallen', waarvoor veel dank.
50. H.M.B. Jacobs, 'Het tumult te Best' in Campinia jrg. 6 (1976), blz. 7 e.v.

II. STAMLIJST LEGIUS

door N. van Cuijck

- I. Jan z.v. Aert Jacobs
overl. vóór 1610
geh. met Jenneken d.v. Jan Leemans
(wed. Lenaert Wouter Toirkens)
kinderen (allen ged. Oirschot):
1. Denis
  2. mr. Aert, zie II
  3. Jan
  4. Agnes, geh. met Lambert Willem Goorts
  5. Marijken, geh. met Dielis Willems van de Marselaar
  6. Jenneken, geh. met Gerit Gerits Sroijen
- II. de Lege
mr. Aert, z.v. Jan Aert Jacobs en Jenneken Jan Leemans
geh. met Lijsken d.v. Wouter Denis Goorts
kinderen (allen ged. Oirschot):
1. Jan, zie III
  2. Wouter
  3. Denis
  4. Lijsken, geh. met Henrick Aerts Verhoeven
  5. Jenneken, geh. met Aert Ariens van der Hoeven
- III. Legius
Jan, z.v. Aert en Lijsken d.v. Wouter Denis Goorts
geh. Oirschot 06-06-1620 met Ida, d.v. Dirck Toirkens en Catharina
kinderen:
1. Elisabeth, ged. Oirschot 18-03-1621, geh. met Hendrick Jans van de Ven
  2. Arnoldus, ged. Best 03-03-1623, geh. met Margriet Henrick Niclaes Goorts
  3. Theodorus, zie IV
  4. Jan, ged. Best 25-03-1628, geh. met Helena Cornelis van den Berck
  5. Catharina, ged. Best 25-03-1628, geh. met Lambert Andries van de Sande

- IV. Legius
Theodorus, z.v. Jan en Ida Dirck Toirkens
ged. Best 22-12-1625
geh. met Anna, d.v. Henrick Gijsbert van Engelant en Mechtildis
Aerts Verhoeven, ged. Best 11-11-1625
kinderen (allen ged. Best):
1. Ida, ged. 02-01-1649, geh. met Geraert Henricx de Roij
  2. Hester, ged. 27-03-1651, geh. met Antonius Henricx van de Sande
  3. Maria, ged. 11-06-1653
  4. Joannes, zie V
  5. Elisabeth, ged. Best ...-1657
  6. Henricus, ged. 16-05-1663
  7. Arnoldus, ged. 02-11-1666
- V. Legius
Joannes, z.v. Theodorus en Anna Henricks van Engelant
ged. Best 12-07-1655
geh. 04-02-1687 met Anna, d.v. Henricus Dielis Direx de Smit en
Joanna Huijskens, ged. Oirschot 29-12-1655
kinderen (allen ged. Oirschot):
1. Henricus, ged. 30-09-1688
  2. Hendrina, ged. 29-07-1690
  3. Theodorus, zie VI
  4. Hendrina, ged. 10-08-1697
- VI. Legius
Theodorus, z.v. Joannes en Anna Henricus de Smit
ged. Oirschot 14-05-1695
geh. Oirschot 26-01-1727 met Joanna, d.v. Henricus van de Schoot
en Helena Wilhelmus van den Heuvel, ged. Oirschot 31-03-1704
kinderen (allen ged. Oirschot):
1. Anna, ged. 23-02-1728, geh. 10-02-1754 met Petrus Johannes van Cuijck
  2. Joannes, zie VII
  3. Henrica, ged. 04-09-1731
  4. Arnoldus, ged. 08-07-1734
  5. Cornelius, ged. 27-08-1737
  6. Henrica, ged. 12-10-1740
  7. Theodorus, ged. 14-07-1742, geh. 13-02-1763 met Hendrien Gerit Schepens
  8. Barbara, ged. 27-10-1745, geh. met Egidius Rogier van Collenburg

VII. Legius

Joannes, z.v. Theodorus en Joanna Henricus van de Schoot
 ged. Oirschot 18-12-1729
 geh. Oirschot 20-11-1753 met Adriana, d.v. Laurentius van Collenborg
 en Joanna Maria Hendrik Oomen, ged. Oirschot 13-12-1723
 kinderen (allen ged. Oirschot):

1. Henrica, ged. 15-09-1754
2. Maria, ged. 03-11-1755, geh. 05-02-1775 met Peter Joannes van de Ven
3. Laurentius, zie VIII

VIII. Legius

Laurentius, z.v. Joannes en Adriana Laurentius van Collenborgh
 ged. Oirschot 11-10-1757
 begr. Oirschot 13-09-1794
 geh. Oirschot 28-01-1781 met Theodora, d.v. Joannes van de Ven en
 Adilia Schepens, ged. Oirschot 22-12-1757, begr. Oirschot
 02-09-1795
 kinderen (allen ged. Oirschot):

1. Adriana, ged. 12-12-1781
2. Joannes, ged. 02-03-1783, overl. 28-08-1819, geh. 27-07-1817 met
 Cornelia van Aerle
3. Adriana, ged. 04-07-1785
4. Joannes, zie IX
5. Joanna, ged. 19-12-1790, overl. 19-03-1850, geh. 17-06-1821 met
 Jan Hendrik van Overbeek
6. Adriana, ged. 29-12-1793
7. Laurentius, ged. 14-01-1795
8. Wilhelmus, ged. 14-01-1795

IX. Legius

Joannes, z.v. Laurentius en Theodora Joannes van de Ven
 ged. Oirschot 30-01-1788
 overl. Oirschot 01-02-1856
 geh. Oirschot 10-05-1818 met Johanna Maria, d.v. Paulus van
 Berendonk en Allegonda Adriaan van Heerbeeck, ged. Oirschot
 10-03-1792
 kinderen (allen geb. Oirschot):

1. Theodora, geb. 24-02-1819, overl. 11-03-1834
2. Paulus, zie X
3. Laurens, geb. 31-01-1822
4. Maria Allegonda, geb. 20-06-1824, overl. 02-05-1825

X. Legius

Paulus, z.v. Joannes en Joanna Maria van Berendonk
 geb. Oirschot 17-01-1821
 overl. Oirschot 09-10-1887
 geh. Oirschot 06-11-1851 met Adriana, d.v. Wilhelmus van den Oever
 en Maria Nouwens, geb. Oisterwijk 11-08-1824
 kinderen (allen geboren Oirschot):

1. Johanna Maria, geb. 11-03-1852, overl. 03-12-1852
2. Johanna Maria Cornelia, geb. 11-10-1853, overl. 10-01-1854
3. Johannes, geb. 29-01-1855, geh. 22-04-1883 met Hendrika van
 Beers. In 1882 naar Goirle vertrokken
4. Martinus, geb. 16-12-1856, overl. 15-06-1865
5. Cornelis, geb. 21-02-1859, overl. 06-03-1936, geh. 29-01-1887 met
 Wilhelmina Adriaan van Straten
6. Laurentius, zie XI
7. Maria Petronella, geb. 31-05-1863, in 1894 naar Goirle vertrokken
8. Joanna, geb. 13-09-1864, geh. 04-05-1903 met Henricus van
 Berendonk. In 1907 naar Best vertrokken
9. Martinus, geb. 10-03-1866, overl. 12-10-1907
10. Antonia, geb. 13-06-1867, overl. 15-10-1867
11. Theodorus, geb. 28-11-1869, in 1895 naar Heumen vertrokken

XI. Legius

Laurentius, z.v. Paulus en Adriana van den Oever
 geb. Oirschot 12-05-1862
 overl. Oirschot 14-08-1913
 geh. Oirschot 29-08-1886 met Petronella, d.v. Cornelis Sterken en
 Maria van Leent, geb. Boxtel 02-03-1865
 kinderen (allen geb. Oirschot):

1. Paulina Maria, geb. 16-01-1887, overl. 15-03-1889
2. Maria Adriana, geb. 14-05-1888, overl. 20-01-1915
3. Adrianus Cornelius, geb. 20-10-1889
4. Paulina Maria, geb. 17-03-1891, geh. 26-04-1921 met Johannes
 Leijtens
5. Cornelis, geb. 21-11-1892, overl. 16-02-1894
6. Cornelis, geb. 31-03-1894, overl. 19-04-1895
7. Cornelis, zie XII
8. Adriana, geb. 14-04-1897, in 1927 naar Veldhoven vertrokken
9. Johanna, geb. 01-07-1898, overl. 24-04-1975
10. Cornelia, geb. 19-06-1900, geh. 15-05-1924 met Henricus van
 Nuenen. In 1934 naar Eindhoven vertrokken

11. Theodora, geb. 10-05-1903, overl. 02.05-1979, geh. 21-01-1925 met Cornelis van de Wal
12. Petronella, geb. 27-07-1908, geh. 16-01-1929 met Johannes Christiaan Welvaarts

XII. Legius

Cornelius, z.v. Laurentius en Petronella Sterken

geb. Oirschot 24-09-1895

overl. Oirschot 29-09-1972

geh. Oirschot 28-10-1920 met Maria, d.v. Wilhelmus Roosen en

Joanna Lambertus Smetsers, geb. Oirschot 09-05-1899

kinderen (allen geboren Oirschot):

1. Laurentius Wilhelmus, geb. 04-01-1921
2. Joanna Petronella, geb. 27-07-1922
3. Petronella Maria, geb. 18-05-1924
4. Wilhelmus Cornelis, geb. 05-04-1926
5. Adriana Magdalena, geb. 07-11-1927
6. Cornelis Maria, geb. 12-10-1930
7. Maria Wilhelmina, geb. 22-05-1930
8. Albertus Gerardus, geb. 10-10-1933

KEMPISCHE CURIOSA 10

ROOY - EN OIRSCHOT-KERMIS

door J. Lijten

In de loop van 1989 werd in Tilburg een congres gehouden over het onderwerp 'kermis'. Daar kwamen alleen de huidige kermisattracties aan bod, maar er werd geen moment aandacht besteed aan de oorsprong van de kermis. Niemand schijnt daarvan enige notie te hebben, hoewel het woord zelf iedere verstandige mens aan het denken zou moeten zetten. In de loop der eeuwen is er slechts één letter uit het oorspronkelijke woord ingeslikt.

Dat oorspronkelijke woord was 'kerkmis' en het stond voor de viering van de wijding der betreffende kerk. Dat was niet zo-maar-een-feest maar het grote feest bij uitstek van een bepaalde parochie. Niet alleen de eigen parochianen vierden dat gedachtenisfeest maar al degenen, die ook maar iets met de betreffende parochie te maken hadden.

In de streek van de Ardennen kende men in vroeger eeuwen de ban-processies. Op een bepaalde zondag trokken de parochianen van al de afgesplitste dochterparochies in processie op naar de oorspronkelijke moederparochie. Voor een dergelijk gebeuren in onze streken is er geen aanwijzing gevonden, maar de viering van de kerk-mis heeft vermoedelijk dezelfde grondgedachte.

De kerk-mis ter gedachtenis van de wijding van een parochiekerk was niet noodzakelijk gelieerd aan de dag, waarop die wijding had plaatsgevonden, maar werd op voorstel van de parochie door de bisschop op een bepaalde zondag gesteld. Daarbij werd zoveel mogelijk rekening gehouden met dezelfde viering in naburige parochies, want van heinde en ver trokken op die zondag mensen, die enige band hadden met die parochie, daarheen. Dat bracht dus, zeker in de grotere en oudere parochies, een enorme drukte te weeg. Het was een grote jaarlijkse reunie van parochianen en oud-parochianen, waar men elkaar weerzag en waar nieuwtjes werden uitgewisseld. Het is begrijpelijk, dat bij zo'n massale bijeenkomst niet alleen de herbergen goede zaken deden maar ook de beroepshandelaars hun kans schoon zagen. Kerk-mis werd dan ook identiek met jaarmarkt,

(als dat in het Frans nog steeds is, waar het woord 'foire', afkomstig van het Latijnse woord 'forum' (= marktplaats), zowel de betekenis van 'jaarmarkt' als 'kermis' heeft. Een jaarmarkt wordt natuurlijk maar ééns per jaar gehouden en het latere gebruik van meerdere jaarmarkten was een inconsequente innerlijke tegenspraak.

We weten precies, hoelang de Rooyse en de Oirschotse kerk-mis al op de gebruikelijke zondag worden gevierd, omdat beide een keer verzet zijn en de do-

cumentatie daarvan bewaard is gebleven.

Sint-Oedenrode vierde tot en met 1518 de herdenking van de wijding der parochiekerk van Sint Martinus te Eerschot met een Maria-processie op de tweede zondag na het feest van Sint Jan de Doper (24 juni) in feite dus op de zondag die viel op of na 2 juli. Rooy werd echter in de wielen gereden door Den Bosch, dat zijn kerk-mis oorspronkelijk vierde op de eerste zondag na Sint Jan, maar deze verzetten naar de tweede zondag daarna 'tot groot nadeel van die van Rode'. Dit grote nadeel zal vooral betrekking hebben gehad op de jaarmarkt. Bij octrooi van Karel V d.d. 1518.07.08 kreeg Sint-Oedenrode verlof, om zijn kermisjaarmarkt te verplaatsen naar de zondag vóór het feest van de H. Bartholomeus (24 augustus) in feite de zondag op of na 17 augustus.¹⁾ Van het bisschoppelijk verlof, om het feest van kerkwijding op die dag te vieren en dan ook de gebruikelijke Maria-processie te houden, zijn we op de hoogte door het aartsdiaconale register van 1520, waar een betaling van 5 Rijns gulden voor dat verlof genoteerd staat.²⁾ Bovendien was daarbij de gebruikelijke aflat van 40 dagen verleend aan al degenen, die bij het organiseren van het kerkwijdingsfeest en de processie behulpzaam waren.

Oirschot had meer geestelijke motieven om de kerkmis te verplaatsen, zoals blijkt uit het bisschoppelijk verlof, dat nog in originali aanwezig is.³⁾ Tot 1555 had Oirschot zijn kerkmis gevierd op zondag na Bartholomeus. Ook in Oirschot werd op die dag een Maria-processie gehouden.⁴⁾ Bovendien waren daar gedurende heel de opvolgende week nog godsdienstige plechtigheden. De oogsttijd, die toen tot in september duurde, was echter voor velen een beletsel, om die doordeweekse plechtigheden bij te wonen, zodat de kerkmis werd verzet naar zondag vóór Remigius en Bavo (1 oktober), in feite dus de laatste zondag van september. Vermoedelijk werd de Maria-processie niet verzet maar gehandhaafd op de laatste zondag van augustus. Eind september was niet zo'n gunstige tijd, om een grote processie door heel de dorpskom te houden.

De meeste lezers zullen zich niet gerealiseerd hebben, dat in Sint-Oedenrode en Oirschot de kermis reeds meer dan vier eeuwen op dezelfde dag gevierd is. Evenmin zullen zij zich de oorspronkelijke betekenis van de ker(k)mis gerealiseerd hebben. Niemand wordt dit kwalijk genomen behalve de negentiende- en twintigste-eeuwse Bossche liturgisten, die door hun oekaze, dat in kerken, waarvan de wijdingsdatum niet bekend is, het feest van kerkwijding op een dag in oktober gevierd moet worden, hebben laten zien, dat zij noch van liturgie, noch van geschiedenis voldoende notie hadden.

1) O.A.A. Sint-Oedenrode, inv. nr. 8.

2) Bannenberg e.a., De oude dekenaten 11, blz. 108.

3) 1).A.O., ch. 1556.05.08.

4) Oirschots schepenprotocol van 1507, fol. XXV11Ivo e.v.

IV. HUIZEN EN HUN BEWONERS TE OIRSCHOT VAN DE ZEVENTIENDE TOT DE TWINTIGSTE EEUW

door C. Scholten

63. MARKT 11 (sectie F 4244)

De lijst van onroerende monumenten van de gemeente Oirschot beschrijft dit perceel als volgt:

"Huis met eenvoudige gebosseerd gepleisterde tuitgevel."
Zes- en achtruits ramen. Sieranker in top.

De verpondingsregisters van de herdgang Kerkhof vermelden als eigenaars respectievelijk bewoners de volgende personen:

- A. DIRCXKEN WED. JAN VAN AELST ± 1650
"huijs en hoff"
grootte: 4 roijen: aanslag 2g. 1st. 8p.
(verpondingsboek I, fol. 63. en RA 211. fol. 23)
- B. PETER GIJSBERTS VAN DOOREN door koop 08.02.1661
(overl. 28.10.1675)
omschrijving, grootte en aanslag als onder A
(verpondingsboek I, fol. 60 A, en RA 211, fol. 23)
- C. DE KINDEREN VAN PETER GIJSBERTS VAN DOOREN 1675
omschrijving, grootte en aanslag als onder A
(verpondingsboek I, fol. 60 A)
- LEENDERT AERTS DE ROIJ bij deling 25.05.1680
(overl. 01.09.1708), geh. met HELENA PETERS VAN DOOREN
omschrijving, grootte en aanslag als onder A
(verpondingsboek I, fol. 63; II, fol. 60, en RA 219, fol. 446)
- HELENA VAN DOOREN 1708
(overl. 09.04.1722), WED. LEENDERT AERTS DE ROIJ
"huijs en aenstede"
grootte: 4 roijen: aanslag; 2g. 1st. 8p.
(verpondingsboek II, fol. 60)

GERARDUS JOHANNES FRANCISCUS DE KROON, minderjarig,
 elk voor $\frac{1}{18}$ deel
 omschrijving en grootte als onder L
 1942 scheiding
 (artikel 4125, volgns. 92, 93)

0. LUDOVICUS JOSEPHUS ANTONIUS MARIA DE KROON 1942

bierbrouwer
 omschrijving en grootte als onder L
 1943 verkoop
 (artikel 6096, volgns. 1, 2)

P. JOHANNA MARIA VAN NUENEN, winkelierster 1943

omschrijving en grootte als onder L
 1948 scheiding
 (artikel 6122, volgns. 1, 2)

Q. CORNELIS JOANNES ANDREAS HENRICUS 1948

VAN DEN OETELAAR, koster en winkelier
 omschrijving en grootte als onder L
 1950 stichting garage
 1954 vereniging van de secties F 618 en F 2217
 de nieuwe omschrijving is als volgt:
 sectie F 4244: huis, garage, erf en tuin   grootte: 3 A. 14 CA
 verkoop 1958
 (artikel 6263, volgns. 1, 2, 3, 4)

R. ANDREAS WILHELMUS VAN DEN OETELAAR 1958

garagehouder
 omschrijving en grootte als onder Q
 (artikel 6895, volgnr. 2)

S. JOANNES CORNELIS JOSEPHUS MARIA VAN 1978

DEN OETELAAR, taxi-ondernemer
 omschrijving en grootte als onder Q
 (artikel 9669, volgnr. 1)

